

LETNIK XXXI, ŠTEVILKA 3-4/2015

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE
FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Bojan Bračič V spomin	5
Boštjan Petauer Bosna & Hercegovina 1917	7
Boštjan Petauer Bosna & Hercegovina 1918	9
Veselko Guštin Prvi poštni žigi na Slovenskem	11
Bojan Bračič Redni žigi pošte Ptuj do 1945	14
Bojan Bračič Prvi poštni žig v Mariboru	22
Bojan Bračič Nova storitev Pošte Slovenije	23
Mihael I. Fock Egipt v Jeruzalemu?	24
Bojan Bračič Kitajski pismi	26
Igor Pirc Novosti in nove pridobitve knjižnice dr. Antona Lavriča poletje-jesen 2015	29
Igor Pirc Pridobitev v knjižnici dr. Antona Lavriča – klasično delo našega rojaka Viktorja Zupančiča	30
Matjaž Metaj Razstava v Maasmechelenu	32
Igor Pirc, Veselko Guštin Svetovna filatelistična razstava Singapore 2015	34
Veni Ferant Nove razstave Toneta Petka	36
Boštjan Petauer Razstava Alpe Jadran Filatelija v Pöllau	37
Igor Pirc SedmoOkno Kranj 2015	39
Alojz Tomc 650 let Novega mesta	40
Izidor Jamnik Koroško filatelistično društvo in 18. Ku- harjevi dnevi	44
Bojan Bračič Tretjič na Jezernikovih dnevih	46
Igor Pirc Spomladanski filatelistični simpozij na Koroškem	47

Bojan Bračič Filatelistična jesen	48
Matjaž Metaj Postcrossing	52
Mihael I. Fock Osebne znamke	54
Hrvaška pošta nagraduje slovenske filateliste	55

NOVA FILATELIJA
Glasilo Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@triera.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je
dovoljen samo s pisnim soglasjem
uredništva.

Fotografija na ovitku:
Čekovna nakaznica z najzgodnejšim
odtisom žiga z imenom Ptuj. Več na
strani 19.

Prelom in tisk:
www.evrografis.si
oktober 2015

Naklada:
1000 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303
Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasilo prejema člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXXI

ŠTEVILKA 3-4/2015

Beseda urednika

Kdo od bravcev se bo utegnil vprašati, zakaj dvojna številka, ki nima niti velikega obsega, saj tega zadnji dve leti nismo prakticirali. Razlog ni v pomanjkanju prispevkov, čeprav je res, da bi bil kot urednik bolj zadovoljen s širšim krogom sodelavcev. Tokrat je razlog v pomanjkanju sredstev, s katerimi razpolaga FZS, in tako je uprava Zveze morala sprejeti sklep, da bo v letu 2015 izšla samo še ena, dvojna številka našega glasila in še ta v omejenem obsegu. Tako je nekaj že pripravljenih prispevkov ostalo v »skladišču« in bodo objavljeni v prvi številki Nove filatelije prihodnje leto.

FZS lahko štejemo med aktivne in uspešne nacionalne zveze, vendar aktivnosti zahtevajo določena sredstva, čeprav akterji Zveze opravijo vse delo brezplačno in večkrat nase prevzamejo tudi del pri tem nastalih stroških. Rešitev bi bila v povečanju količine potrebnih sredstev. O zvišanju članarini še nismo razmišljali, saj je nekaterim menda tudi sedanja previsoka. Toda roko na srce, šest evrov je malenkost več, kot stane ena vstopnica za kino, pomeni pa članarino za celo leto. Poleg tega dobi vsak član za plačano članarino esej, ki na trgu stane toliko, kot je višina članarine, in štiri številke Nove filatelije.

Drugi način financiranja je s pomočjo sponzorjev in donatorjev. Žal je še vedno naš edini stalni sponzor Pošta Slovenije, ki aktivno podpira delovanje organizirane filatelije v Sloveniji. Lepo bi bilo, če bi našli še kakšnega. Pri tem pa je treba poudariti, da to ni naloga samo urednika in nekaj članov uprave, pač pa vseh članov, ki so združeni v FZS. Zato ponovno apeliramo na vse tiste, ki plačujejo davek na dohodek, da lahko delček tega davka namenijo za FZS, k temu pa lahko nagovorite tudi prijatelje in znance, čeprav (še) niso filatelisti. Obrazec, ki ga je treba izpolniti in poslati pristojnemu davčnemu uradu pred koncem leta, je na spletni strani FZS.

To leto je spet polno filatelističnih dogodkov. Zelo aktivna so posamezna društva, kar je zelo pohvalno, saj splošen trend razvoja filatelije poznamo. Tako je v tej številki nekaj več poročil o posameznih aktivnostih, saj je prav, da o tem seznanimo vse slovenske zbiralce. Poleg tega so lahko tudi komu v spodbudo – marsikaj se da, le nekaj volje je treba zbrati.

Morebiti je malo zgodaj, toda letos se ne bomo več »brali«, zato vsem bralcem revije prisrčne praznike in uspešno leto 2016.

V spomin

Janez, levo in Dušan na letošnji tradicionalni tomboli. (Foto: I. Krašnja)

V Filatelističnem društvu Maribor smo v začetku letošnje jeseni v kratkem času izgubili dva dolgoletna in aktivna član.

Prvi je odšel **Dušan Božič**, ki so mu bile znamke ljubezen še iz mladih dni. Skrivnosti filatelije je začel spoznaval kot otrok v Sarajevu, kamor je bil pregnan skupaj s starši. Tam je nastala njegova prva zbirka znamk, ki jo je skrbno čuval. Žal mu jo je po končani vojni na poti domov nekdo ukradel, prepričan, da je v tako skrbno varovani culici hrana.

To ga je tako razočaralo, da nekaj časa ni hotel niti slišati za znamke, poleg tega po vrnitvi v razrušeno domovino ni bilo dosti časa za te pisane lističe, ki jih prenašajo poštne pošiljke povsod po svetu. Šola in delo, ustvarjanje družine in doma so terjale svoje. Ko pa mu je življenje naklonilo tudi nekaj prostega časa, se je spet vrnil h konjičku iz mladih let.

Dušan ni bil samo nabiralec znamk. Ker je marsikatero skrivnost filatelije poznal že iz otroštva, je znamke proučeval in z njimi ustvarjal. Niso ga zanimale samo znamke, ampak tudi vse ostalo, s čemer se filatelisti ukvarjamo, predvsem poštni žigi. Vse njegove zbirke in vse študije so bile posvečene domačim, slovenskim znamkam in ravno tako je bilo pri žigih; najbolj so ga zanimali slovenski, predvsem mariborski. Preko meja je na znamkah pogledal le pri njegovi drugi ljubezni, lesu, ki je bil del njegovega poklicnega dela večji del življenja – edina zbirka, ki ni bila posvečena domačemu gradivu, so bile znamke z motivi dreves iz vsega sveta.

Ko se je začel ponovno posvečati znamkam, se je včlanil v obe filatelistični društvi, ki sta nekaj časa obstajali v Mariboru in sta se leta 2008 ponovno združili. V društvih je opravljal različne funkcije, nazadnje je bil član častnega razsodišča. Enako funkcijo je več mandatov opravljal tudi v Filatelistični zvezi Slovenije.

Kot rečeno, je Dušan poleg zbiranja tudi raziskoval in ustvarjal. Naredil je več osnutkov za priložnostne žige in ovitke, ki sta jih založili mariborski društvi, in s katerimi smo zaznamovali obletnice pomembnih dogodkov. Sestavil je več eksponatov predvsem iz znamenitih verigarjev, ki

jih je proučeval v študijski skupini z nekaj znanimi slovenskimi zbiralci. Te eksponate je razstavljal pretežno na demonstracijskih, pa tudi na tekmovalnih razstavah. Svoje raziskovalno delo je publiciral v zborniku, ki ga je izdalo Filatelistično društvo Maribor ob svoji 70-letnici in nadaljeval je s preglednico izdaj FD Maribor ob njegovi 75-letnici. Glavni rezultat njegovega dela pa je Katalog priložnostnih žigov, ki so bili v uporabi na mariborskih poštah, od leta 1920 do maja 2012. Knjiga velikega formata s 148 stranmi je izšla ob mednarodni razstavi Maribofila 2012.

Filatelistična zveza Slovenije je Dušana Božiča za njegovo organizacijsko, raziskovalno ter ustvarjalno delo na področju filatelije nagradila leta 1999 s priznanjem ob 60-letnici Zveze in leta 2014 z Zlatim priznanjem Lovrenca Koširja.

Zapustil nas je tudi **Janez Zorko**, ravno tako »inventar«¹ društva. Janez je bil aktiven na več področjih zbiranja, posebej zavzeto pa je zbiral in proučeval dopisnice, ki so bile kadar-

koli v uporabi na našem ozemlju, in znamke R Slovenije. Pri proučevanju slednjih je aktivno sodeloval s F. Maronom in skupaj z njim ali samostojno pripravil nekaj preglednic in študij tega gradiva za interno rabo in kolege v društvu.

Svoje zbirke je rad razstavil predvsem v namene propagiranja filatelije, nekajkrat pa je sodeloval tudi na manjših tekmovalnih razstavah. Več kot desetletje je opravljal delo blagajnika in razdeljevalca znamk, ki so jih člani naročali preko društva. V letih 2000 in 2001 ter po letu 2012 je bil podpredsednik društva. Predvsem pa je bil zraven kadarkoli je bilo treba kaj narediti na terenu, postaviti razstavne vitrine in vanje namestiti gradivo, kaj prinesti ali odnesti, vse pospraviti itd.

Dobra prijatelja in zavzeta filatelista bomo v društvu pogrešali, v tolažbo nam je edino to, da so nam ostali rezultati njunega raziskovalnega dela.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

9. decembra bo v Planici odprt Muzej nordijskih športov, v katerem bo tudi filatelistična zbirka, ki jo ob podpori Pošte Slovenije in FZS pripravlja Tone Petek!

Poleg tega je v pripravi razstava priložnostnih ovitkov in priložnostnih poštних žigov, s katerimi so bila zaznamovana planiška dogajanja skozi vsa pretekla leta, ter posebne značke, pripravljene

ob teh dogodkih, kar pripravlja g. Suknaič iz Portoroža.

Bosna & Hercegovina 1917

Predzadnje leto prve svetovne vojne je avstrijska pošta poleg redne serije, tokrat prvič z motivom cesarja Karla, ki je prestol zasedel po smrti in 68 letih vladanja cesarja Franca Jožefa (o njej kdaj drugič,) izdala dve dobrodelni seriji znamk, ki sta predmet tega prispevka.

Izdaja v korist tedna vdov in sirot

Najprej je 9. maja 1917, ob tednu vdov in sirot od 9. do 15. maja tega leta, izšla serija dveh znamk. Za izdajo sta bili uporabljeni znamki za 10 in 15 hellerjev redne izdaje prejšnjega leta, se pravi 1916 (tudi o tej izdaji kdaj drugič, zato tokrat ne navajamo podatkov o nepretiskanih znamkah) s pretiskom »Witwen und Waisenwoche 1917« (teden vdov in sirot). Obe znamki sta bili prodajani s pribitkom 2 hellerjev, čeprav to iz same znamke ni razvidno. Tako kot osnovna, tudi pretiskana znamka za 10 hellerjev obstaja v dveh barvah: olivno rumeni in olivno rjavi; slednja je redkejša. Frankaturno veljavnost so znamke zadržale do zloma monarhije.

Obe izdani znamki (10 hellerjev v obeh odtenuh).

Posebnosti

Ta izdaja ne slovi po kakem večjem številu posebnosti. Obstajata sicer dvojini in obrnjen pretisk, nezobčan navpični par (poznan le pri vrednosti za 15 hellerjev), odtis na hrbtni strani ter

Srednja znamka z zalito 9, ki izgleda kot 0 v pretisku; gre verjetno za slučajno napako, ki tudi ni nikjer katalogizirana.

nezobčane znamke. Specialisti nadalje razlikujejo pri pretisku tri tipe in sicer glede na oddaljenost črke T od W v besedi »Witwen«. Ta znaša od $\frac{3}{4}$ do $1 \frac{1}{4}$ mm.

Pisma

Podobno, kot velja za večino dobrodelnih izdaj, pravilno frankiranih pisem ni ravno veliko, čeprav tudi tu ne moremo govoriti o kakih redkostih.

Pravilno frankirano (15 hellerjev poština + 25 hellerjev priporočnina), poslano v Beograd.

Spominska izdaja

28. junija istega leta je izšla serija treh znamk v spomin na natančno tri leta prej v Sarajevu umorjenega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo Sofijo; ta dogodek je bil povod za začetek prve svetovne vojne. Prva znamka (za 10 hellerjev) prikazuje osnutek spominske cerkve v Sarajevu, druga (za 15 hellerjev) prestolonaslednika in tretja (za 40 hellerjev) prestolonasledniški par. Na vseh znamkah je datum smrti (28. jul. 1914), prodajane pa so bile prav tako z doplačilom 2

hellerjev, čeprav iz samih znamk tudi pri tej izdaji to ni razvidno. Doplačilo je bilo namenjeno skladu za izgradnjo spominke cerkve in Sofijinega doma v Sarajevu. Znamke so bile veljavne le na dan izdaje (!), uporabljale pa so se lahko zgolj na pošiljkah, namenjenih v monarhijo in na zasedena ozemlja.

Znamke so bile tiskane v knjigotisku na belem papirju, brez vodnega znaka, tiskovna pola je obsegala 100 znamk, z gladkim in sijočim gumiranjem. Vse tri vrednote so bile zobčane linijsko 11 ½ in 12 ½; slednje je redkejše.

Eseji in poskusni tiski

Obstajajo eseji znamke za 40 hellerjev, kakor tudi za vse tri izdane znamke na raznih papirjih.

Podobna ugotovitev velja za poskusne tiske v originalni ali drugih barvah in obliki blokov raznih velikosti in kombinacij.

Nadalje obstaja 12 poskusnih barvnih tiskov (po 4 za vsako izdano znamko) v barvah, podobnih tistim na izdanih znamkah.

Izdane znamke

Na željo je bilo mogoče na sarajevskih poštah znamke te izdaje žigosati z rdečim žigom, za kar je bilo treba plačati posebno pristojbino v znesku ene krone (se pravi več kot za same znamke z zneskom doplačila vred). Preostanek znamk, tako nežigosanih kot žigosanih z rdečim žigom, je Vojno ministrstvo predalo Odboru za izgradnjo spominke cerkve, ki jih je samo v popolnih serijah in po večkratni nazivni vrednosti prodajal do popolne porabe. To najbrž razloži dejstvo, da znamke, žigosane z rdečim žigom, niso nikakršna redkost.

Znamke, žigosane z rdečim žigom in križcem v žigu.

So pa redki navpično nezobčani pari znamk za 15 hellerjev, ampak pri teh je potrebno biti pozoren na ponaredke (iz parov nezobčanih znamk).

Vseh 12 poskusnih barvnih tiskov.

Nezobčane znamke zgoraj, zobčanje 12 1/2 v sredini in 11 1/2 spodaj.

Iz makulature so poznane tudi znamke z dvojnim tiskom; te se kar pogosto najdejo.

Pisma

Glede na dejstvo, da so bile znamke veljavne le na dan izdaje, bi pričakovali, da so pisma redkost, pa temu ni tako. Je pa res, da je večina filatelističnih, pravilno frankiranih pa mnogo manj.

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867,

Österreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag,

2. Passer A., Die Postwertzeichen von Bosnien und Herzegowina, Prag 1930,

3. Michel Österreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, München 2013,

4. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2. svetovno vojno),

5. Zasebna zbirka

Boštjan Petauer

Kompletna serija v dvojnem tisku

Bosna & Hercegovina 1918

Avstrijska pošta v Bosni in Hercegovini je leta 1918, se pravi zadnje leto prve svetovne (ali kot so ji tudi rekli: Velike vojne), izdala tri serije, še ena pa je bila pripravljena za izid, ampak zaradi konca vojne in posledičnega zloma monarhije ni več izšla.

Dobrodelna serija v korist Karlovega sklada

Izšla je 20. julija 1918, frankaturno veljavnost pa je imela le 3 dni v tednu cesarja Karla, se pravi do 23. julija istega leta. Serija obsega tri znamke: na temnozeleni za 10 hellerjev in vijoličasti za 40 hellerjev je portret cesarja Karla (1887-1922), na rdečerjavi znamki za 15 hellerjev pa portret njegove žene, cesarice Zite (1892-1989 – ni pomota, preživela ga je za celih 67 let). Znamke so se prodajale 10 hellerjev nad njihovo nazivno vrednostjo, čeprav to na njih ni označeno. Dopláčilo je pripadlo dobrodelnemu skladu cesarja Karla. Tiskane so bile v knjigotisku na bellem papirju in zobčane grebenasto 12 ½ x 13. Podobno kot nekatere prejšnje dobrodelne izdaje, je bilo tudi z obravnavanimi znamkami možno frankirati pošiljke le v monarhijo in na zasedena ozemlja.

Poskusni tiski

Obstajajo nezobčani poskusni tiski na kartonu, podobnem papirju, v črni, rdeči, vijolični in lila barvi, na sijočem papirju pa (tako zobčani kot nezobčani) v črni,

Poskusni tiski.

roza rdeči in vijolični barvi. Vse to je precej redko.

Obstajajo tudi barvni poskusni tiski (vsi nezobčani) v rumenozeleni in modrozeleni (za 10 hellerjev), svetlo karminski in rjavkasto karminski (za 15 hellerjev) ter vijoličasti in modri (za 40 hellerjev) barvi. Cela serija je, poleg tega, poznana v sivi barvi.

Izdane znamke

Na izdanih znamkah niso poznane nobene posebnosti, če odštejemo nekaj pol z dvojnimi tiskom, ki pa so bolj špekulativne narave.

Izdane znamke.

Pisma

Glede na kratek čas uporabe so pravilno frankirana pisma dokaj redka, filatelističnih pa ne manjka.

Pravilno frankirano pismo (15 hellerjev poštnina, 25 hellerjev priporočnina in 30 hellerjev ekspresnina), poslano iz Sarajeva na Dunaj.

Neizdana serija

Pripravljena je bila že nova redna serija s portretom cesarja Karla, ki je obsegala 14 znamk od 2 hellerjev do 1 krone. Tiskane so bile v tehniki knjižgotiska, razen vrednote za 1 krono, ki je bila tiskana v bakrotisku, saj je bila namenjena kot dodatek redni seriji iz leta 1917 (o tem kdaj drugič). Zaradi zloma monarhije niso več bile dane v promet, pač pa je bil večji del naklade uničen, manjši del pa je Vojno ministrstvo (v likvidaciji!) prodalo na dražbi preko dunajske dražbene hiše Dorotheum po ceni 150.000 kron (takrat je bila v nemški Avstriji – Deutschösterreich – precejšnja inflacija) za serijo. Niso kaka posebna redkost, razen vrednote za 1 krono v olivnozeleni barvi na zelenkastem papirju, ki pa je zelo redka in dosega visoke cene. Vendar pozor: obstajajo ponaredki iz znamke za 1 krono, ki je bila izdana za vojno pošto (Feldpost), ki ji je zelo podobna po eni strani, vendar pa ni nikakršna redkost po drugi. Velja namreč omeniti, da je podobna serija izšla tudi za vojno pošto, ki pa prav tako ni bila več dana v promet.

Obstajajo poskusni tiski v obliki bloka, nadalje na kredastem papirju v originalnih barvah, kakor tudi zobčane znamke nekaterih vrednosti v spremenjenih barvah

Obraavnavana izdaja je poznana tako zobčana kot nezobčana; slednja je red-

kejša. Glede na okoliščine te izdaje je seveda jasno, da z njo frankirana pisma ne obstajajo.

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Österreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag,
2. Passer A., Die Postwertzeichen von Bosnien und Herzegowina, Prag 1930,
3. Michel Österreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, München 2013,
4. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2. svetovno vojno),
5. Zasebna zbirka

Boštjan Petauer
bostjan.petauer@siol.net

Nezobčana serija (manjka vrednota za 1 krono).

Prvi poštni žigi na Slovenskem

Benečani so že leta 1635 vzpostavili redne poštne povezave z različnimi kraji svoje republike in Benetkami. Najprej so prenose pošiljk opravljali "Corrieri Venziani" (Beneški sli). Tako je v letih od 1747 do 1758 poslovalo 32 poštних uradov s svojimi konjeniki. Med njimi tudi poštni urad v Kopru (stara italijanska Capo d' Istria), ki je prav tako dobil svojo poštno povezavo in enega kurirja iz Palme v Koper.

Enkrat tedensko so se iz Palme poštne pošiljke prenesle v Benetke. Poleg posameznih pisem so kurirji prenašali še zavitke več pisem in male pakete. Sel je bil obvezen prevzeti paket javnih pisem do teže ½ libre (1 libra = 453,6 g). Pisma znotraj zavitka ali malega paketa niso nosila nobenega poštnege znamenja. Leta 1761 je pošta v Kopru dobila svoj prvi poštni žig. Koper je bil nekakšen "logistični" center za poštni promet v Istro in iz nje. Pozimi so poštne poti potekale po kopnem, preko Palme (Palmanova). Zato ima veliko pošiljk iz Kopra samo oznako "da Capo d' Istria" in žig Palme. Poleti so uporabljali največkrat ladijski prevoz. Lahko rečemo, da ni bilo ladje, ki ne bi prevzela pisma za Benetke. Poštšina za eno pismo je bila 5 soldov.

Prvi poštni žig na Slovenskem iz 1761.

Drugi žig beneške pošte iz leta 1784.

Po prvem žigu sta sledila še dva beneška žiga Kopra: CAPO/DIS/TRIA iz leta 1784 in CAPOD/ISTRIA iz leta 1792. Reprodukcijski teh dveh si lahko

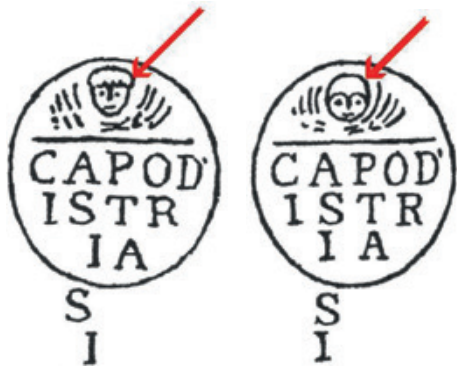
Tretji žig iz leta 1792.

ogledamo v knjigi Pošta na Slovenskih tleh, ki jo je izdala Pošta Slovenije leta 1997. Vsi opisani žigi so navedeni tudi v Müllerjevi knjigi žigov. Tu izvemo, da so se prvi poštne žigi pojavili na Kranjskem v Ljubljani /Laibach/ 1785, Idriji /Idria/ 1793, Kranju /Krainburg/ 1795 in na Štajerskem v Mariboru /Marburg/ 1796, pozneje pa še drugod. Seveda to ne pomeni, da pisemskih pošiljk pred tem letom ni bilo, pač pa so se uporabljali z roko napisani zaznamki, ali pa tudi ne, in pošto so prenašali zasebni poštne sli.

Kako je z originalnostjo teh žigov? Začnimo najprej z zadnjim žigom. Doslej najboljša knjiga, ki nas popelje v svet beneških žigov, je: Paolo Vollmeier, Repubblica di Venezia (Beneška republika), Catalogo documentato (Dokumentirani katalog), Vol. 1 in 2, ki jo je izdal v lastni založbi. Gospod Vollmeier je v svojem dolgoletnem zbiranju predfilatelističnih žigov zbral več kot 2000 pisem. Žal se je srečal tudi s številnimi ponaredki teh žigov. Pa ne samo

pri trgovcih, ampak tudi na svetovnih in evropskih razstavah. Zato se je odločil, da svoje sile posveti raziskovanju tega področja. Gospod Vollmeier je tudi član Skupine ekspertov pri FIP. Vedimo, da je bilo tržišče že od leta 1930 in naprej "željno" predfilatelističnih žigov in posebno so bili cenjeni beneški. Zato je bila njegova želja, da stopi na prste vsem "preštevilnim" ponarejevalcem, da zaščiti filateliste pred tovrstnimi "lažnimi" nakupi. Zatorej mu lahko povsem zaupamo, ko nas podučuje o tem, kaj je pravo in kaj ne.

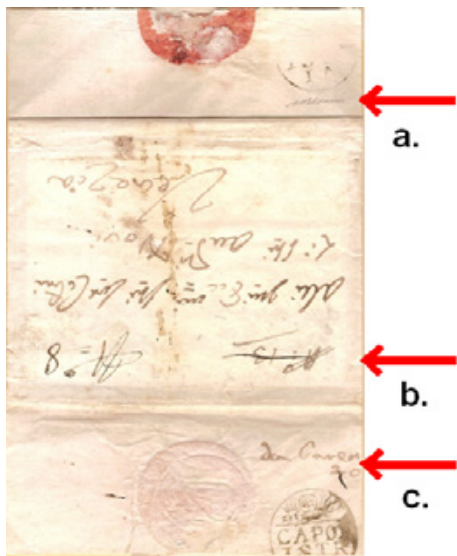
Na sliki 1.c vidimo 6 dvojnikov žigov, ki so originalni, razen zadnjega v spodnji vrstici. Teh 5 žigov je skoraj vse, kar je poznanih pravih žigov. Odtisi nekaterih so sicer slabi, a to je le še dokaz, da gre za pristne žige. Kako pa ločimo pravega od ponaredek?

Originalni žig /levo/ in ponaredek /desno/.

Pozorni moramo biti na dve razliki: glava pri levu je pri originalu okrogla, pri ponaredku pa ima "kapo". Potem sta tu še dve črki v besedi CAPO D'ISTR/IA. Pri originalu je vselej I pod S-jem, medtem ko je pri ponaredkih I zamaknjen v desno. Kaj pa cena? Če vam nekdo tak žig ponuja za nekaj sto evrov, je to že zelo sumljivo. Kot rečeno so se žigi na pošti odtiskovali skupaj s kakim poštnim zaznamkom in največkrat je

bila pošiljka zavedena v knjigo. Srečamo lahko zapise, kot so: "Notada al libro" (zapisana v knjigo) in število npr. "No. 8", "franca" ali "franca di tutto" (plačana poština), "fuori peso" (izven določene teže), z označeno tarifo, npr. "3" (solde) itd. Če je ovojnica brez vseh teh zaznamkov, potem lahko z veliko verjetnostjo trdimo, da odtisnjen žig ni pravi. Zapisi kot so: "Netto fuori e dentro" (Čisto zunaj in znotraj), "Spurgato di fuori e sporca di dentro" (Očiščeno zunaj in umazano znotraj) so zapisi postaj za razkuževanje (it. lazzaretto) in ne poš.

Pismo iz Buzeta/Pinguento preko Poreča/Parenzo ("da Parenzo", glej c.) za Koper/Capodistria. Tu je bil na hrbtni strani odtisnjen žig (glej a, podpis Vollmeier), in zavedba v knjigo: najprej pod št. 13 (No. 13), potem popravljeno v 8 (No. 8, glej b.). Ker je pismo službeno, je bilo oproščeno poštne in je nadaljevalo pot s konjenikom do Palme in nato še v Benetke.

Kaj pa prvi in drugi žig? No, tu so zadeve bolj zamotane. Gospod Vollmeier v svoji dolgoletni zgodovini zbiranja ni naletel na "originalni" prvi (ovalni) žig. V svoji knjigi celo omenja, da tudi ni prepričan, ali je drugi žig (s krono) res

obstajal. Če so taki žigi na "čisti" ovojnici, tedaj skoraj zagotovo rečemo, da niso pravi in ocenjevalec bo pritisnil štampiljko "fake" (ponaredek) na vsak tak žig. Po čem torej ločiti seme od plevela? Vedeti moramo, da so se žigi odtisnili le na poštnih uradih in običajno le takrat, ko je poštni uslužbenec še kaj zaznamoval. O tem sem že pisal. V tistem času prav gotovo ni bilo raznih zbiralcev, da ne rečemo "filatelistov", ki bi želeli spominške ali uslužnostne odtise žigov. Hkrati pa povejmo, da je bilo obilo pošte, ki je sicer bila prenesena v "paketu" iz enega kraja v drugega, pa se na posamezno ovojnico ni odtisnil noben žig. In te "čiste" ovojnice so bile lahek plen ponarejevalcev, ki so jih opremljali s "pravimi" žigi.

Kaj svetujemo? Lastniki žigov naj najprej zberejo dovolj poguma, da pogledajo resnici v oči. Vsi, ki bi radi preverili njihovo pristnost, naj pošljejo kopijo razgrnjenega pisma na naslov g. Vollmeierja, ali pa na naslov FES pri FZS. Ko sem bil nedavno v arhivu, sem si lahko ogledal zbirko beneških pisem. Vsekakor svetujem tudi drugim, da si ogledajo ta material, predvsem zato, da vidijo pismo, staro 200 ali več let. V množici pisem iz beneških časov žal nisem videl nobenega pisma z zgoraj omenjenimi žigi. Bila so skoraj vsa "čista" brez kakršnih koli poštnih zaznamkov. In večina jih je šla v Benetke ali prišla iz njih preko Palme. Pisem z lepimi bleščečimi in čitljivimi žigi, pa še z bolj bleščečim črnilom napisan tekst, na kaj takega nisem nalezl. Sem pa med drugim našel na čudovitem pismu iz Splita

(Spalato/Illyrie) rdeč obrobljen žig iz Napoleonovih časov: CAPO D' ISTRIE, za katerega sem dvomil, da res obstaja.

Kako je z razstavljanjem "vprašljivega" in "nepreverjenega" materiala? Pravilnik FIP je zelo jasen: "Če se sumi, da je v zbirki ponarejen, popravljen ali nepravilno zabeležen material in ni jasno označen kot tak, razstavna zbirka izgubi prvotno oceno. Če je takih nepravilnosti veliko, se tako zbirko odstrani s tekmovanja in o tem obvesti komisarja in nacionalno filatelistično zvezo." Torej, ponaredek lahko sicer razstavimo, a moramo JASNO napisati, da gre za ponaredek.

Veselko Guštin,
sodnik FIP za poštno zgodovino
veselko.gustin@gmail.com

Redni žigi pošte Ptuj do 1945

Žige pošte Ptuj je pred leti obdelal Franc Golob v zborniku, ki je izšel ob 50-letnici FD Ptuj. [1] Ker sestavljam in razstavljam tekmovalni eksponat o žigih pošte Ptuj, jih že dalj časa raziskujem. Pri tem sem ugotovil nekaj novih, do sedaj neopisanih dejstev, ki jih dodajam v prenovljenem pregledu žigov pošte Ptuj do konca druge vojne.

Poštna postaja Ptuj je prvič (po do sedaj znanih podatkih) omenjena leta 1537 [2], [3]. V odloku z datumom 4. avgust 1537 je zapisano naročilo tedanjemu poštному prevozniku na Ptuj, naj vzpostavi poštno zvezo z Varaždinom. To zvezo bo vzdrževal ptujski poštar (Postmeister) Sebastian Fleischer. [4] Po tem zapisu lahko sklepamo, da je bila poštna postaja na Ptuj ustanovljena že prej. Niso pa vse poštnе zveze v takratnem času delovale nepretrgoma, tako je bilo tudi s poštnimi postajami.

Leta 1524 je bila vzpostavljena poštna zveza s tremi poštnimi sli (tekači) iz Gradca proti jugu in sicer do Ljubljane, kasneje pa je Ferdinand I. zaradi nemirne vzhodne meje moral poštno zvezo, ki je šla preko Gradca do Maribora, podaljšati še v drugo smer. Poštna postaja v Mariboru je prvič omenjena leta 1528 v dopisu o zvišanju plačila poštnemu slu za dva guldna. [4]

O obstoju in delovanju ptujске pošte v tistem času govori še nekaj zapisov:

- 20. aprila 1540 je obstajala poštna zveza iz Mürzzuschlaga preko Gradca do Ptuja.
- V letu 1541 so dobili plačilo štiri sli za prenašanje pošte med Gradcem in Ptujem.
- V letu 1676 je Ptuj določen za poštno postajo na poštni poti do Varaždina.
- Leta 1691 je bila vzpostavljena poštna pot Erenhausen-Maribor-Ptuj-Varaždin.
- Leta 1799 je Ptuj v Topografskem poštnem leksikonu C. Crusiusa vpisan

kot poštna postaja; Maribor je bil takrat Prometni poštni urad, Višji poštni urad pa je bil v Gradcu. [4]

Več o delovanju ptujске pošte najdemo v virih pod 2 in 3, zato jih nadalje na bom navajal.

Priporočeno pismo, poslano 18. avgusta 1792 iz Ptuja preko Gradca v Saar na Moravskem. Ime naslovnega kraja je napačno zapisano Sarr (takšen kraj ni nikoli obstajal, v. Vaniček). Poštšina je bila po tarifi od 1. novembra 1791 odvisna samo od mase in je bila osem krajcarjev za pismo mase pol lota. Polovico je plačal pošiljatelj, polovico, to je štiri krajcarje, pa naslovník (označeno na naslovni strani). Dodanih je šest krajcarjev za priporočnino.

Vsi avtorji, ki pišejo o poštnih žigih v predfilatelističnem obdobju na Južnem Štajerskem, postavljajo prvi znani žig ptujске pošte v leto 1813. Ptujška pošta je bila tako edina poleg pošte v Mariboru, ki je na tem območju uporabljala poštni žig pred dekretom, sprejetim 18. novembra 1817. Dekret je določal uporabo žigov z imenom kraja vsem poštnim uradom in tudi pisemskim zbiralnicam. Take poštnе žige bi naj začeli uporabljati najpozneje 1. januarja 1818. [5] Mueller piše, da so dekret spoštovali in da je v letu 1818 večina takratnih poš

začela uporabljati poštne žige z imenom pošte. Toda po Kravcarju [4] in Muellerju [5] so prvi znani žigi pošt na Južnem Štajerskem, ki so bile ustanovljene pred letom 1800, iz naslednjih let:

- Slovenska Bistrica (Windisch-Feistritz) – 1819,
- Celje (Cilli) – 1821,
- Ožbalt ob Dravi (St. Oswald) – 1825,
- Radlje (Mahrenberg) – 1826,
- Zavrč (Sauritsch) – 1829,
- Konjice (Ganovitz, Gonobitz) – 1830,
- Vransko (Franz) – 1831.

Zapisane letnice niso nujno dokončne, saj se je že pokazalo (prispevek na strani 22), da tudi veliki poznavalci zgodovine pošte v Avstriji niso imeli vedno povsem točnih podatkov, razen tega najdeni odtisi na pošiljkah niso dokaz, da se določen žig ni uporabljal že prej.

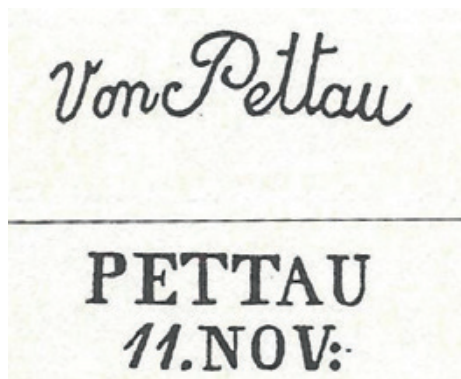
Prvi žig ptujske pošte je bil enovrstičen, z značilnim napisom prvih žigov tistega časa iz Ptujja – von Pettau, v rahlo izbočeni liniji. Dolg je 32 mm. Vsi žigi ptujske pošte do konca prve svetovne vojne nosijo samo nemški napis Pettau. Dvojezičnih nemško-slovenskih žigov, kot so jih imele po letu 1871 mnoge pošte v takratni Avstriji, na ptujski pošti niso nikoli uporabljali.

Vsi avtorji navajajo, da je najstarejši najdeni odtis iz leta 1813 v rdeči barvi, po letu 1818 v glavnem v črni barvi, po letu 1840 tudi v modri. [6]

Med različnimi pomembnimi novostmi in spremembami, ki so se dogajale v poštnem prometu ob zaključku predfilatelističnega obdobja, je gotovo uvedba žigov z datumom. Nekatere pošte so take žige sicer uporabljale že prej (Maribor v

Prvi žig pošte Ptuj na pismu, ki je bilo poslano 24. junija 1829 iz Ptujja v Debrezin na Madžarskem. Po tarifi, ki je veljala od 1. junija 1817 do 31. julija 1842, je bila poštnina za razdaljo preko 18 poštних postaj 28 krajcarjev za pismo z maso od ½ do 1 lota.

Idealizirana prva žiga ptujske pošte iz knjige S. Kravcarja.

letih 1796 do 1798), vendar je bilo to na iniciativno upravnikov pošt; zahteva po takšnih žigih ni obstajala. Splošno uvajanje žigov z imenom kraja in datumom se je začelo v drugi polovici leta 1838. [5] Mueller piše, da so žige z datumom do bile samo novo odprte pošte, ostale pa ob zamenjavi dotrajanih žigov ali potrebi po dodatnem žigu. Zato so nekatere pošte datum dodajale s posebnim žigom ali so ga ročno pripisali. Klein piše, da je bilo z odlokom 29. januarja 1839, ki je stopil v veljavo 1. maja 1839, določeno, da morajo vse pošte žigom z imenom kraja dodati še dan in mesec. Sam sem

Dvovrstični žig z datumom s pisma, ki je bilo poslano 3. decembra 1845 v Rogaško Slatino (Sauerbrun) preko Slovenske Bistrice. Poštnina 6 krajcarjev je po tarifi, ki je veljala za domači promet od 1. marca 1843, za pismo mase do pol lota in razdaljo do 20 poštnih milj. Žig, dolg 26 mm, je bil v uporabi še v letu 1851.

odkril, da je ptujska pošta začela uporabljati tak žig že junija 1838, kar je nova ugotovitev, saj večina avtorjev navaja poznejšo uporabo. [7]

Z uvedbo znamk so se na ptujski pošti pojavili tudi okrogli žigi. Prvi tip je bil enokrožni z imenom pošte v zgornjem delu, datum brez letnice v obliki ulomka in viticama od datumu. Žig ima premer 23 mm. V uporabi je bil vsaj že leta 1854 [6] in je služil namenu do uvedbe žiga z letnico leta 1967.

Detajl iz pisma, ki je bilo poslano 11. septembra 1855 iz Ptuja v Varaždin. Poštnina tri krajcarje ustreza tarifi od 1. junija 1850 za pismo mase do pol lota in razdaljo do 10 milj.

Ministrstvo za trgovino je z odlokom 22. julija 1867 predpisalo, da mora žig vključevati tudi letnico. Praviloma je bila letnica zapisana z zadnjima dvema številčkama, ki sta bili postavljeni pod »ulomek« z dnevom in mesecem, obstajajo pa tudi drugačne vrste zapisa, tudi zapis letnice z vsemi štirimi številčkami. Na ptujski pošti so to zahtevo takoj realizirali. Enokrožni žig s premerom 24 mm je imel v zgornjem delu ime pošte zapisano s črkami grotesk, ulomek z datumom (dan/mesec) in pod njim letnico zapisano samo z zadnjima dvema številčkama.

V 80-tih letih se je pojavil še en žig premera 24 mm s širšimi črkami tipa grotesk v imenu Pettau, ki je bil v uporabi še leta 1913. Golob ga omenja, medtem ko Klein opisuje samo en tip tega žiga.

V naslednjih letih so na ptujski pošti uporabljali še nekaj tipov enokrožnih žigov z letnico.

Odtis žiga na službenem (ex officio) pismu, ki je bilo poslano 3. avgusta 1870 iz Maribora v Zavrč (Sauritsch) preko Ptuja. Predpostavljam, da manjka »ulomkova« črta med dnevom in mesecem zaradi slabega odtisa žiga in da ne gre za kakšen poseben podtip ptujskega žiga. Žig ima premer 24 mm, napis je s črkami grotesk.

Tip črk	Premer	Čas uporabe
antikva	24 mm	1874-1879
grotesk	19 mm	1874-1878
grotesk	19 mm	zakrita letnica
grotesk	22 mm*	1874-1879
grotesk	26 mm*	1890-1905

* Klein o teh dveh tipih enokrožnih žigov ne poroča, [8] čeprav obravnava žige, najdene na izdajah rednih znamk iz let 1867, 1883 in 1890. Poroča pa o prvem žigu z letnico (d = 24 mm, črke grotesk) in »naprstniku« (žig premera 19 mm) z zakrito letnico. Ob tem piše, da so po letu 1867 na različnih poštah večkrat uporabljali žige brez letnice. Pri tem ugotavlja, da letnica manjka:

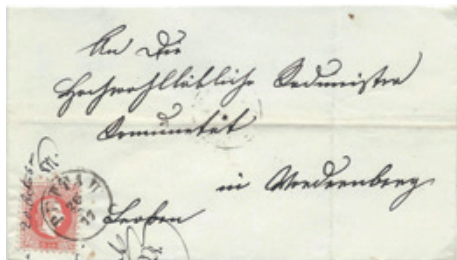
a) ker je bil datum z dnevi in meseci postavljen prenizko in za letnico ni bilo prostora,

b) na mestu letnice je črn pravokotnik, imenovan »bruno« (Balken). Za slednje se uporablja tudi izraz žig z blokado letnice.

Namen tega »skrivanja« letnice ni dovolj raziskan. Klein dopušča možnost, da so letnico skrili, ker bi jo mo-

rali zamenjati ob koncu leta z drugo, pa to še ni bilo narejeno oziroma niso imeli žiga z novo letnico.

Golob v svojem zapisu [6] omenja dva tipa enokrožnega žiga z letnico premera 22 mm. Prvi ima širše, 4 mm visoke črke (naveden v gornji preglednici),

Žig s črkami antikva v imenu pošte. Pismo je bilo poslano 26. septembra 1877 iz Ptuja v Vordernberg. Znamka na pismu je iz leta 1867. Poština 5 krajcarjev je valjala za pismo v domačem prometu po tarifi od 1. januarja 1866.

Detajl priporočenega pisma, ki je bilo poslano 14. junija 1876 iz Ptuja v Celje, z dvema različnima žigoma. Zgoraj žig s premerom 22 mm, spodaj »naprstnik« z zakrito letnico. Celina je zaradi povečane mase (za maso od 20 do 250 g je bila poština, po tarifi od 1. julija 1873, 10 kr) in priporočenega rokovanja (priporočnina je bila 10 kr) dofrankirana z znamkama v vrednosti 15 krajcarjev (znamka za 10 kr je na zadnji strani pisma). Zgleda, da so povečano maso ugotovili potem, ko je bilo priporočeno pismo že sprejeto, zato je dodatna znamka za 5 kr žigosana z drugim žigom.

drugi pa ozke in enako visoke črke kot prvi. Datum pri drugem je brez vmesne črte, namesto letnice pa je »bruno«. Tip žiga z zakrito letnico ugotavlja tudi pri žigih premera 24 mm s črkami tipa antikva; namesto letnice je črta v obliki metuljčka.

Pri »naprstniku« navaja Golob premer 20 mm. Z direktno primerjavo bo treba ugotoviti, ali sta bila v uporabi dva podobna žiga ali pa gre samo za napako pri merjenju; sam sem izmeril premer 19 mm pri vseh primerih iz zbirke.

Po letu 1890 so na ptujski pošti začeli uporabljati žige, ki so imeli dodan tudi čas (uro) odprave sklepa. Ta čas je v žigih tistega časa označen na štiri načine:

1. Z zaporedno številko dnevne odprave sklepa. Primer 1. E, 3 EXP, VII. EXP.

2. Navajanjem dnevnega časa s pojmi MORG (EN) – zjutraj, VORM (ITAG) – dopoldan itd.

3. Navajanjem roka za odpravo sklepa: 9-11 F, 12-1 MITT.

4. Navajanje točne ure: 10 V, XII M.

Na ptujski pošti so uporabljali dva tipa enokrožnega žiga z navedbo točne ure (četrti način) odprave sklepa. Ura je zapisana z arabskimi številkami. Prvi žig je bil nekoliko manjši; premer 25 mm in črke visoke 4 mm. Drugi je imel premer 26 mm in črke tipa grotesk, s katerimi je zapisano ime PETTAU, visoke 5 mm. Prvi žig so uporabljali v 80-tih letih do 1905, drugega pa od 1890 do 1905. Oba sta imela čas odprave zapisan pod mesecem in nad zapisom leta. Oba žiga omenja tudi Golob, medtem ko Klein piše samo o enem tipu.

Po letu 1895 se podobno kot na ostalih poštah tudi na ptujski pošti po-

Žig z dnevnim časom 10 V (10.00 dopoldan) na pismu, ki je bilo poslano 22. septembra 1891 iz Ptuja v Verviers (Belgija). Celina z znamko za 5 krajcarjev za domači promet, ki je izšla leta 1890, je dofrankirana z znamkami v skupni vrednosti 15 krajcarjev, ker je bila po tarifi od 1. januarja 1883 poštnina za pismo mase od 20 do 250 g v mednarodnem prometu 20 krajcarjev.

javi osemkotni šrafirani žig. Klein [8] poroča o dveh tipih tega žiga. Prvi je brez dnevnega časa, drugi pa z dnevnim časom. Pri tem navaja, da so bili pri njihovem oblikovanju zelo strogi. Prvi tipi so imeli 15 črtic, drugi, z navedbo dnevnega časa, pa 17 črtic. Obstajajo tudi šrafirani žigi z velikih pošt, ki so imeli poleg datuma in časa odprave še oznako okenca (»šalterja«), vendar s ptujske pošte taki žigi niso znani.

Osemkotni šrafirani žig z dnevnim časom 5N (pet popoldan) na dopisnici, ki je bila poslana 12. februarja 1896 v Šanghaj. Dopisnica za domači promet je dofrankirana z znamko za 3 krajcarje, ker je bila po tarifi od 1. junija 1892 poštnina za dopisnice v mednarodnem prometu 5 krajcarjev.

V letu 1902 so začeli na ptujski pošti uporabljati novi dvokrožni žig. Premer zunanjega kroga je bil 31 mm. V obodu je bilo ime PETTAU s 5 mm velikimi črkami, v notranjem krogu pa datum (dnevi in mesec) v obliki ulomka, čas odprave in letnica z dvema številčkama. Na spodnji strani kolobarja je bila osemkraka zvezdica. Žig bi naj uporabljali do leta 1912. V istem času so uporabljali še manjši dvokrožni žig s premerom zunanjega kroga 27 mm. Ta žig je imel v notranjem krogu samo datum z letnico, bil pa je brez časa odprave. Tega žiga Golob ne omenja, poroča o žigu s premerom zunanjega kroga 28 mm, ki pa je bil brez letnice. Lahko da gre za isti žig, kjer se letnica zaradi slabega odtisa ni videla, ali pa so jo skrili iz že omenjenega razloga. Oba pri tem žigu ugotavljava, da se pojavlja samo na paketnih spremnicah.

Leta 1912 (Golob piše okrog 1910) so začeli na ptujski pošti uporabljati dvokrožni žig z mostom. Ta vrsta žiga je bila po dosedanjih ugotovitvah v upo-

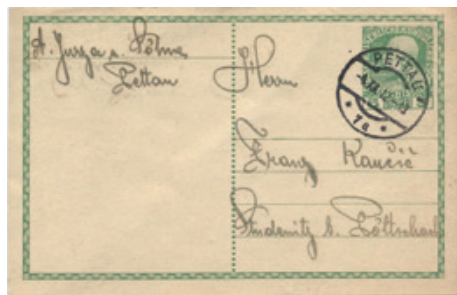

Dvokrožni žig z dopisnice, ki je bila poslana 24. oktobra 1903 iz Ptuja v Mitrovico (Srbija).

rabi do konca julija 1919. Datum je v tem žigu prvič zapisan v eni vrsti: dan z arabskimi številčkami, mesec z rimskimi številčkami, letnica z arabskimi številčkami. Letnica je zapisana samo z zadnjima dvema številčkama. Na spodnjem

delu kolobarja je oznaka okenca zapisana s številko in črko a. Ob njej je na vsaki strani šestkraka zvezdica. Golob je našel oznake okenca od 1a do 9a. Posamezni žigi se med seboj razlikujejo. Nekateri (4a) so bili brez časa odprave, ki je bil pri drugih (5a, 7a) zapisan z rimskimi številčkami. Čas odprave pa vedno ni bil zapisan; na nekaterih odtisih sta na tem mestu dve črtici, o čemer poroča tudi Golob. Očitno v takem primeru čas odprave ni bil pomemben (žig uporabljen ob sprejemu poštnega čeka na primer).

Na enak način je bil narejen tudi prvi žig s slovenskim imenom Ptuj. Najzgodnejša meni znana uporaba tega žiga je 12. avgust 1919; Golob piše, da so

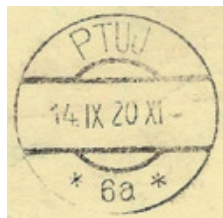

Dvokrožni žig z datumom in uro odprave na dopisnici, ki je bila poslana v Studenice pri Poljčanah.

ga začeli uporabljati v drugi polovici leta 1919 in tudi pri tem žigu je zasledil oznake okenca (delovnega mesta) do 9 a. Enako kot nemški, se žigi razlikujejo po zapisu datuma in časa odprave. Žig 4 a ima samo datum, medtem ko imajo žigi 3 a, 6 a in 9 a tudi oznako za čas odprave, ki pa vedno ni bil zapisan. Žiga 3 a in 6 a imata ožji napis PTUJ (11 mm), medtem ko je ta pri žigih 4a in 9a 14 mm. Pri ostalih oznakah okenca tega nisem uspel preveriti. Žigi so bili v uporabi do leta 1921. [6]

Slika na naslovnici
Čekovna nakaznica Poštno čekovnega

urada SHS. Pošta je nakaznico prejela 27. julija 1919 (nemški žig) in jo izplačala upravičencu 12. avgusta 1919 (slovenski žig). Pristojbina za izplačilo od 10 do 100 kron je bila po tarifi od 1. julija 1919 20 vinarjev in je bila plačana s portovno znamko.

Tipi žigov z mostom: 9a s časom odprave in širokimi črkami v napisu, 4a brez časa odprave in s širokimi črkami v napisu in 6a s časom odprave in z ozkimi črkami v napisu Ptuj. Žigi so s sprednje in zadnje strani čekovnih nakaznic.

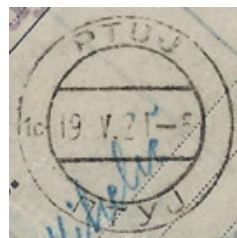
V letu 1921 se tudi na ptujski pošti pojavi žig z imenom pošte v dveh pisavah, poleg latinice je ime zapisano še v cirilici. Žigi so dvokrožni z mostom samo preko notranjega kroga. Na zgornji strani kolobarja je ime v latinici, na spodnji strani v cirilici. V kolobarju je na levi strani oznaka okenca (delovnega mesta) s številko in črko, datum s časom odprave je zapisan na mostu. Obstaja več različic tega žiga.

Žig s premerom zunanjega kroga 28 mm in širino kolobarja 4 mm, višino črk v napisu PTUJ 2,5 mm (Golob navaja slabe 3 mm) ter višino mostu 9 mm. Znani so žigi z oznako okenca 1 c in 2 a in 2 b.

Žig s premerom 30 mm je imel širi-

no kolobarja 5 mm in višino mostu 9 mm (1 a, 1 b) oziroma 10 mm (1 c) ter črke v napisu PTUJ visoke 3 mm.

Golob [6] piše tudi o žigih z oznako okenca 3 b in 3 c, ki imata premer zunanjega kroga 29 mm in višino mostu 10 mm ter o žigu z oznako 3 c, ki je imel na 10 mm visokem mostu le datum z letnico.

Dvokrožni žig z imenom pošte v dveh pisavah in mostom samo preko notranjega kroga. Prikazana sta manjši žig s premerom 28 mm in večji s premerom 30 mm.

V začetku 30-tih let so na ptujski pošti dobili nov enokrožni žig s premerom 28 mm. Ime pošte je bilo zapisano pod robom zgoraj v latinici in nad robom spodaj v cirilici. Na straneh sta ob robu šestkraki zvezdici, datum z uro odprave pa je postavljen vodoravno sredi žiga. Nad in pod datumom je oznaka 1A.

Dve leti pred drugo vojno pa do začetka vojne so uporabljali podoben enokrožni žig s premerom 30 mm, večjimi črkami za ime pošte in štirikrakimi zvezdicama v straneh kolobarja. Nad datumom je oznaka okenca 1 oziroma 2.

Enokrožna žiga ptujske pošte iz let pred vojno. Levo manjši s sodne povratnice, desno večji s pisma za Ljubljano, na katerem pa sta znamki prilepljeni zadaj.

V letih 1937 in 1938 so na ptujski pošti uporabljali manjši dvokrožni žig s premerom zunanjšega kroga 27 mm (Golob navaja 28 mm). Napisa PTUJ v latinici zgoraj in cirilici spodaj sta bila v kolobarju. Ob straneh sta bili šestkraki zvezdici. V mostu samo čez notranji krog je bil datum brez časa odprave, oznaka delovnega mesta pa je deljena. Črka a nad mostom in številka 1 pod mostom.

Zadnji dvokrožni žig pred drugo vojno, ki so ga uporabljali na ptujski pošti. Žig je s sodne povratnice.

Nemci so bili v začetku druge vojne pripravljani na prevzem oblasti in s tem tudi pošte. Takoj so začeli uporabljati dvokrožni žig s premerom zunanjšega kroga 28 mm. V zgornji strani kolobarja je napis PETTAU, na spodnji strani pa oznaka poštnega okenca. Golob omenja oznake a, b, c, d, e, f in i. Kot pri jugoslovanskih dvokrožnih žigih pred vojno, je most samo čez notranji krog. V njem sta datum in čas odprave. Od

leta 1944 je bil v uporabi spremenjeni žig, ki je imel pred imenom pošte majhen krog, v katerem je bil napis 12a. To je orientacijska poštna številka (Postleitzahl), ki je veljala za okrožja Dunaj, Spodnja Avstrija in Štajerska. [9] V istem letu se je pojavil še en žig, po osnovnih karakteristikah enak prejšnjima, ki pa je imel v zgornjem delu kolobarja napis PETTAU (STEIERM).

Viri

1. Franc Golob, Zgodovina žiga pošte Ptuj, 50 let Filatelističnega društva Ptuj, Ptuj 1999.
2. Franc Golob, Kratek pregled zgodovine pošte na Ptuj do druge svetovne vojne, 50 let Filatelističnega društva Ptuj, Ptuj 1999.
3. Vladimir Klinar, Nastanek in razvoj poštne in telekomunikacijske dejavnosti v koroški in podravski regiji, Maribor 1991.
4. Siegfried Kravcar, Handbuch der vorphilatelistischen Abstempelungen der Steiermark, 1987.
5. Edwin Muller's Handbook of the Pre-stamp Postmarks of Austria, Collectors Club, New York, 1960.
6. Franc Golob, Zgodovina žiga pošte Ptuj, 50 let Filatelističnega društva Ptuj, Ptuj 1999.
7. Golob, Mueller in Kravcar poročajo, da je prvi znani odtis takega žiga v mo-

dri barvi iz leta 1839, toda sam imam v zbirki pismo, ki je bilo poslano 16. junija 1838 iz Ptuja v Krems and der Dunau (Avstrija) in nosi črni odtis prvega žiga z datumom z imenom Pettau.

8. Wilhelm Klein, Die regulären Poststempel der stabilen Ortpostämter in der österreichischen Reichshälfte, Dunaj 1967.

9. Nemška pošta je leta 1941 uvedla za pakete in male pakete (zavojščke) poštno številke, ki so veljale tudi za zasedena območja. Leta 1944 je uporabo teh številk razširila na celoten poštni promet, tudi za pisma in dopisnice (kartice).

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Prvi poštni žig v Mariboru

V prispevku Prvi poštni žigi na Slovenskem (str. 12) je med drugim zapisano, da se je po Müllerjevi knjigi žigov [1] prvi poštni žig na Štajerskem v Mariboru /Marburg/ pojavil leta 1796.

Podatek, ki ga je v svojem prispevku Poštni žigi na Slovenskem (v knjigi Pošta na slovenskih tleh) povzel tudi I. Turk, je žal napačen. V omenjenem katalogu je opisan drugi tip žiga mariborske pošte, enovrstični žig MARBURG in STEYER iz leta 1796. Po ugotovitvi S. Kravcarja [2] je imel žig, ki je bil v uporabi tudi naslednje leto, v vrsti spodaj dodan datum. Primer: am 12 Decm. oziroma am 17 April 1797 (poleg teh dveh so verjetno obstajali enaki tudi z drugimi datumi).

MARBURG in STEYER
am 12 Decm.

Oba odtisa omenjenih žigov sta najdena v rdeči barvi. Imam tudi podatek, da obstaja enak žig brez dodanega datuma v črnem odtisu iz leta 1794, ven-

dar vira ne morem preveriti.

Prvi, do sedaj najdeni žig mariborske pošte, je po Kravcarju iz leta 1789; odtis je v črni barvi. Enovrstični žig je v maniri prvih žigov tistega časa, v. (on) Marburg – iz Maribora.

v. Marburg

O omenjenih in tudi drugih žigih mariborskih pošt najdete več v mojih prispevkih Žigi mariborskih pošt, Nova filatelija 2/1996, in Poštni žigi mariborskih pošt od 1789 do 1919, Katalog Alpe-Jadran Fila 2006.

Bojan Bračič

Viri

1 Edwin Mueller's Handbook of the Pre-stamp Postmarks of Austria, Collectors Club, New York, 1960

2 Siegfried Kravcar, Handbuch der vorphilatelistischen Abstempelungen der Steiermark, 1987

Nova storitev Pošte Slovenije

Pošta Slovenije nas v zadnjem obdobju vsako leto v mesecu avgustu »razveseli« z novimi cenami svojih storitev. Tokrat je s tem datumom uvedla tudi novo storitev, Prednostno pismo v notranjem prometu.

Pred leti, točneje 1. junija 2004, je Pošta Slovenije v notranjem prometu ukinila storitev hitra ali ekspresna pošta, saj je Slovenija premajhna, da bi to imelo pravi smisel. Poleg tega je večina normalnih pošiljk dostavljena naslovniku že dan po oddaji. Ekspresne pošiljke za tujino so se združile z letalskimi pošiljkami v novo storitev Prednostno.

Kot so zapisali v okrožnici 103/T, 1. avgusta 2015, so uvedli Prednostno pismo v notranjem prometu zato, da bi sledili storitvam, ki jih ponujajo tuji poštne operaterji. Konkurenca na trgu poštних storitev je pač vedno močnejša.

V notranjem prometu je hiter prenos pošiljk že zagotovljen s storitvijo Hitre pošte. Storitve Prednostno pismo se od Hitre pošte razlikuje v tem, da ima prednost v fazi odprave, predelave in transporta. Nimajo pa te pošiljke prednosti pri dostavi, kot so jo imele nekoč ekspresne pošiljke, ampak se dostavljajo z redno dostavo.

Pri zaračunavanju storitev Prednostnega pisma je cena odvisna od mase in velikosti (dimenzij) pošiljke. Tako ločijo:

STORITEV	CENA z DDV	Max. velikost	Max. debelina	Masa v g
Prednostno pismo S	0,70 €	165 x 235 mm	5 mm	do 100
Prednostno pismo M	1,50 €	380 x 300	20 mm	do 500
Prednostno pismo L	3,50 €	600 x 600 x 600 mm; seštevek vseh treh dimenzij ne sme presežati 900 mm		do 2000

Pri tem je treba opozoriti, da je pošiljka uvrščena v »višjo« kategorijo takoj, ko eden od kriterijev za uvrstitev preseže zapisano vrednost. Primer: Če je pošiljka z merami 160 x 230 mm debelejša od 5 mm, je uvrščena v Prednostno pismo M, čeprav ima maso samo 80 g.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Osebni znamki in priložnostni ovitek, ki so jih pripravili organizatorji razstave AJF v Pöllau.

Egipt v Jeruzalemu?

Kolikor je danes poznano, je v Sveti deželi imel Egipt svoj poštni urad le v pristanišču Jaffa v času od januarja 1871 do februarja 1872. Verjetno so ga zaprli zaradi premalo prometa. Ostaja le nekaj znamk in pisem, ki pričajo o tem zelo kratkem poštno zgodovinskem obdobju. Uporabljali so žig V.R. POSTE EGIZIANE IAFFA in znamke iz prve serije piramid, podobno kot pri drugih egiptovskih uradih. Poštnega urada v Jeruzalemu zagotovo ni bilo.

V Jeruzalem pa je seveda prihajala tudi pošta iz Egipta. Pisma in dopisnice in seveda tudi dopisnice z delom za odgovor.

Včasih so se egiptovske znamke uporabile pri preusmeritvi na drug naslov,

ampak to le v Egiptu. Tako obstajajo mešane frankature, podobne porto frankiranju.

Vse kaže, da je Turški poštni urad v Jeruzalemu občasno (zelo redko) tudi toleriral uporabo egiptovske dopisnice za odgovor. Ali je pri tem pobral kakšen porto, ni razvidno. Vsekakor je ta način uporabe, pa čeprav gre le za odgovor (reponse), zelo redek.

Mihael I. Fock
mihael.fock@exoterm.si

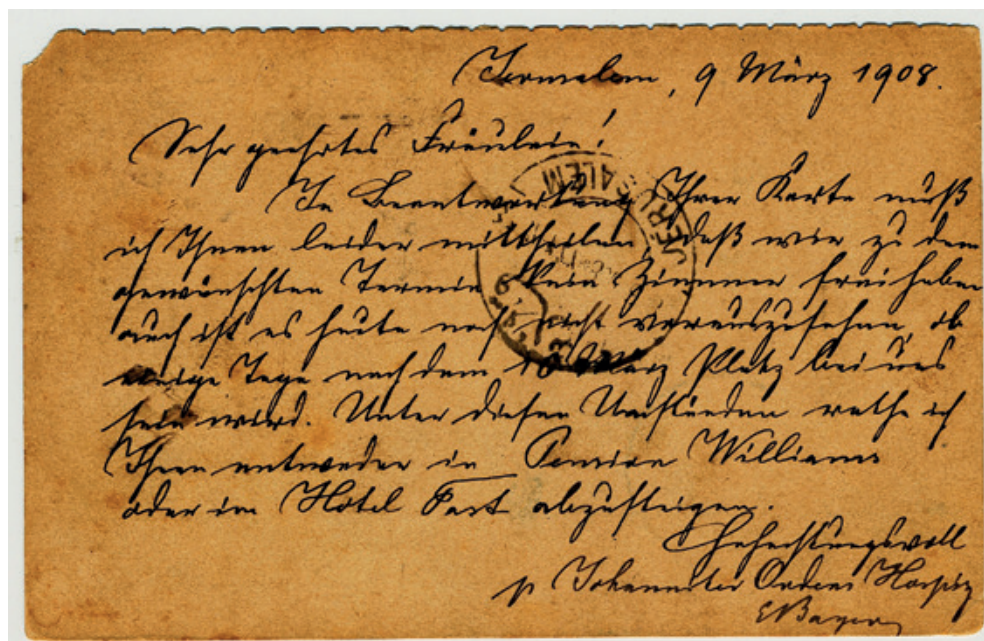
Reference:
katalog Bale – Holy Land
zbirka avtorja.

Razglednica, poslana 26. aprila 1906 iz Jeruzalema v Aleksandrijo iz turškega poštnega urada in dodanima znamkama Egipta zaradi preusmeritve v Nemčijo.

Dopisnica za 4 mill kot odgovor (reponse), poslana 9. marca 1908 iz Jeruzalema v Kairo (hotel Savoy 11. 3. 1908).

Zadnja stran, ki potrjuje, da je pošiljatelj dopisnico poslal iz Jeruzalema.

Kitajski pismi

Objava pisma, ki je pripotovalo iz Kitajske v Slovenijo (v NF 3/2014), me je spomnila, da imam tudi jaz neke nekej takega. Rezultat iskalne akcije po skatlah in predalih sta bili dve »kitajski« pismi.

Prvo je bilo poslano iz nemškega [1] katoliškega misijona iz Tingchowa (danes zapisano kot Tingzhou) iz okrožja (okraja) Changting, [2] (tudi Zhangting), ki leži v zahodnem delu kitajske province Fujian (tudi Fu Jian, nekoč po Evropejcih imenovana Fukien ali Foukien). Ime je dobila provinca po dveh mestih iz časa dinastije Tang: Fuzhou na zahodu in Jianzhou (nekoč Jian'ou) na jugu.

Tako pismo vsakega ljubitelja poštne zgodovine prej ali slej spodbudi k raziskovanju in tako sem poleg že zapisanih podatkov, v želji da bi izvedel čim več o poti tega pisma, izbrskal marsikaj zanimivega o sami provinci in misijonu, ki je bil del 27. decembra 1923 ustanovljene Apostolske Prefekture Tingchow. Ta je bila 8. maja 1947 promovirana v rimokatoliško škofijo Tingzhou.

Provinca Fujian leži na jugovzhodni obali Kitajske nasproti Tajvana. Je ena med kulturno in jezikovno najbolj raznolikimi provincami, saj so jo v zgodovini naseljevali begunci iz mnogih drugih provinc. Večina ozemlja province je pod upravo Ljudske republike Kitajske, majhen del (otoka Quemoy in Matsu in nekaj manjših otokov) pa pod

upravo Republike Kitajske (Tajvan). Tajvan je leta 1683 osvojila dinastija Qing in ga pripojila provinci Fujian. Večina današnjih prebivalcev Tajvana so potomci ljudstva Hokio (Hokki) iz južnega Fujiana.

Na otok Tajvan, nekoč znan kot Formoza (po portugalskem Ilha formosa – lepi otok), se je po porazu v državljanski vojni leta 1949 umaknil general Chiang Kai-Shek s svojimi privrženci in ohranil ime Republika Kitajska za razliko od Ljudske republike Kitajske (PRC), kakor se danes imenuje velika kitajska država. Tajvan kot državo je do sedaj skupaj z Vatikanom priznalo le 23 drugih držav, zato se uporabljajo zanj različna imena. V nekaterih mednarodnih, predvsem športnih organizacijah, se je uveljavilo ime Chinese Taipei, ki ga prizna tudi PRC. Taipei je sicer glavno mesto Tajvana in ima prek 4 mio. prebivalcev.

O sami provinci Fujian, katere 63 % površine pokrivajo gozdovi in je zaradi odmaknjenosti (obkrožajo jo visoke planine) od ostalih kitajskih provinc danes ekološko najbolj ohranjena in čista,

bi lahko napisal še mnogo več, toda vrnimo se k pismom.

Prvi pogled na dvojezični žig, s katerim sta žigosani znamki v skupni vrednosti 25 centov, daje vtis, da je bilo omenjeno pismo odposlano 24. novembra 1933.

Poštnina ustreza tarifi za pisma do 20 g v mednarodnem prometu, za članice UPU (Svetovne poštne zveze), ki je bila v veljavi od prvega julija 1931 do prvega junija 1935 [3]. Znamka za 17 centov (Sung Jiao-ren) je iz redne serije Mučeniki revolucije, ki so jo izdajali od 13. avgusta 1932 do leta 1934 (zadnje leto znamki za 1 cent in 50 centov) [4]. Druga znamka na pismu je v osnovi iz iste serije (40 centov – Huang Xing), ki pa je bila kasneje pretiskana na novo vrednost 8 centov. Po podatkih iz kataloga je bila ta pretiskana znamka izdana šele julija 1938. Po tarifi, ki je veljala od prvega februarja 1936 do 1. septembra 1939, je poštnina 25 centov ustrezna; enaka je tisti, ki je veljala od 1931 do 1935 (vmes je bila nekaj mesecev nižja – samo 20 centov). Pismo je bilo torej poslano pet let kasneje, kot sem predvidel po prvem ogledu. Očitno zapisana zadnja številka v letnici ni 3, ampak 8.

Poleg dvojezičnega žiga z napisi tudi v latinici in zapisanimi arabskimi številkami, s katerim sta žigosani znamki, sta na zadnji strani pisma še dva žiga samo s pismenkami.

Gospa Mateja Petrovčič, sinologinja s Filozofske fakultete v Ljubljani, mi je pomagala vsaj delno razvozlati napise na njih. Na zgornjem je napis Fujian (ime province), v sredini je datum 11. mesec in 27. dan. Leta se ne da razbrati, prav gotovo pa gre za leto 1938, ki ga najdemo na žigu na sprednji strani. Na drugi strani žiga je ime Longyan. Ime označuje okrožje v jugozahodnem delu province Fujian, ki bi naj bilo z imenom Xinho formirano leta 736 kot del prefekture Tingzhou. Šest let kasneje so ga preimenovali v Longyan (Zmajeva skala) po znameniti slikoviti jami na njegovem območju. Leta 1734 je okrožje postalo prefektura, leta 1913 pa spet okrožje. Leta 1981 je bilo ustanovljeno tudi mesto s tem imenom (wikipedia.org/wiki/Longyan), čeprav ga. Petrovčič tolmači zapis v žigu kot mesto Longyan, torej bi moralo obstajati mesto s tem imenom že leta 1938.

Okrožje Longyan

V spodnjem žigu, ki je zelo podoben, se da razbrati zapis Fujian in verjetno je drugi zapis Longyan; datuma se žal ne da ugotoviti. Iz primerjave datumov in zapisov na žigih lahko ugotovimo le, da je pismo iz sprejemne pošte potovalo

proti jugu in da je pot trajala tri dni. Ker na pismu ni drugih oznak, o nadaljnji poti ne vemo nič in tudi tega ne, kako dolgo je potovalo do naslovnika.

Zapis z roko pod napisom Jugoslavija na prvi strani je beseda guowai, ki pomeni tujina.

Drugo pismo ima enko poštnino, le da sta znamki za 17 centov dodani dve znamki za 4 cente namesto ene za 8 centov, kot pri prejšnjem pismu. Znamki sta iz druge serije rednih znamk z motivom Sun Yatsena, ki je izhajala od 1931 do 1937. Znamka za 4 cente je bila izdana 12. 11. 1931; primerka na pismu spadata v tip II (MICHEL 9/2008).

To pismo je žigosano samo z žigoma s pismenkami in še ta sta zelo slabo odtisnjena. Ugotoviti se da edino, da gre za isti žig, na katerem je strokovnjakinja razbrala zapisa Fujian in verjetno ime Shanghang, okrožje v provinci Fujian.

Po poštnini lahko sklepamo, da je bilo drugo pismo poslano v istem tarifnem obdobju kot prvo, po zapisanem naslovu pa lahko sklepamo, da je bila pošiljatelj ista oseba.

In zdaj še zanimiva teorija. Drugo pismo ima izrez na mestu, kjer zagotovo ni bilo znamke. V tem si je nekoliko podobno s pismom kolega Guština, o katerem je pisal v Novi filateliji 3/2014. Pri tistem pismu manjka ena znamka predvidoma v vrednosti 15 centov. Če je nekdo odstrigel del pisma zaradi znamke, potem preseneča, da je odstrigel samo eno, čeprav je bila lahko ta petnajstica precej redkejša varianta te znamke. [3] Obe pismi z »izrezom« sta naslovljeni na cerkvene institucije in mogoče gre tu iskati kakšen vzrok za tako »obdelavo« pisem. No, to pa ne spada več v filatelijo, ali pač?

Bojan Bračič

Viri in opombe:

1 Podatki o misijonu so iz spleta. Mogoče preseneča angleški napis na štampiljki na zadnji strani pisma, toda očitno je bila angleščina bolj uveljavljen tuji jezik kot nemščina.

2 Changting je v originalu ime prefektуре, ki se je v cesarskih časih imenovala Tingzhou, in je bila ustanovljena v drugem letu Republike Kitajske leta 1913. Med državljansko vojno je bila ekonomski in denarni center Kitajske sovjetske republike. Po ustanovitvi Ljudske republike Kitajske so ime prefektуре spremenili v Longyan, Changting pa je samo okraj v okrožju Longyan, ki je zaradi izoliranosti, ker je obdano z visokimi gorami, postalo eno najrevnejših območij province Fujian. V zadnjih letih stanje izboljšujeta železnica, zgrajena leta 2005, in avtocestna, ki je bila odprta leta 2007.

3 Chan's Stamp Catalogue of China

4 MICHEL 9, China-Katalog 2008

Novosti in nove pridobitve knjižnice dr. Antona Lavriča poletje-jesen 2015

Avtor-ji	Naslov	leto izdaje	jezik
AFA	Skandinavien Frimaerkekatalog 2003, og Estland, Letland, Litauen	2003	Švedski
Suppantšitsch Victor	Bibliographie zugleich Nachschlagebuch der gesamten deutschen philatelistischen Literatur seit Entstehen bis 1891	1892	Nemški
Kauffmann Theodore,	Slowenien und seine Kettensprenger als Simbol der Freiheit und Stärke, tipkopis študije	1931	Nemški
Merlak Vinko	Velenje na razglednicah	2009	Slovenski
Pokrajinski arhiv Koper	Cona B Svobodnega Tržaškega ozemlja (1947-1954) Zbornik ob 50-letnici priključitve cone B STO Jugoslaviji	2004	Slovenski
Turk dr. Ivan	Frankirne nalepnice poštних uradov v Sloveniji	2015	Slovenski
NN	Während der Kämpfe und der Volksabstimmung Kärntens 1918-1920, kopija zbirke	cca 1985	Nemški
BG Verghese	Post Haste - Quintessencial India	2014	Angleški
Gibbons Stanley	Singapore 1949-1978, Commonwealth Stamp Catalogue	2015	Angleški
CS Philatelic Agency	Singapore Postage Stamps Catalogue (Straits Settlements, Japanese Occupation, BMA& Issues to 2015) 4.th E.	2015	Angleški
Ruska fil. Federacija	Počtovie celjnیه vešči i počtovaja istorija, Almanah Kluba zbiralcev poštних celin Moske, št. 20	2015	Ruski
František Marinka	Poštova znamka a Slovensko	1998	Slovaški
Franco Filanci	Posta e francobollo, una storia da collezione	1998	italijanski
Henri Frei	Die Stempel der stadt Winterthur	1993	nemški
K. L. Perrin	The Hong Kong "China" Ovrprints	1972	Angleški
Ronald F. Lankester	China 1927-1949	1972	Angleški
Marka Nova 2000	Acta Philatelica Nova 2014 - Hrvatski filatelistilki almanah	2015	Hrvaški
Komunala Brežice	Spomenik vodi, Zbornik ob 100-letnici vodovodnega stolpa v Brežicah (tudi razglednice in filatelija)	2014	Slovenski
Vollmeier Paolo	Reppublica di Venezia, Catalogo documentato con storia postale, Vol. I in II	2003	Italijanski
Pernecky László	Die ungarisch-ruthenischen Postsparkassen-Klebezettel der Karpathen-Ukraine (1939-1945)	2014	Madž.-nemško
Sanbach Hermann	Reko-Zettel und Rekorezepisse 1874-1918 - Krain, Südsteiermark, Küstenland (3 zvezki)	2015	Nemški
Bernardini dr. Ernst	Porto lokal, in und aus Österreich 1874 - 1914	2015	Nemški

Pridobitev v knjižnici dr. Antona Lavriča – klasično delo našega rojaka Viktorja Zupančiča

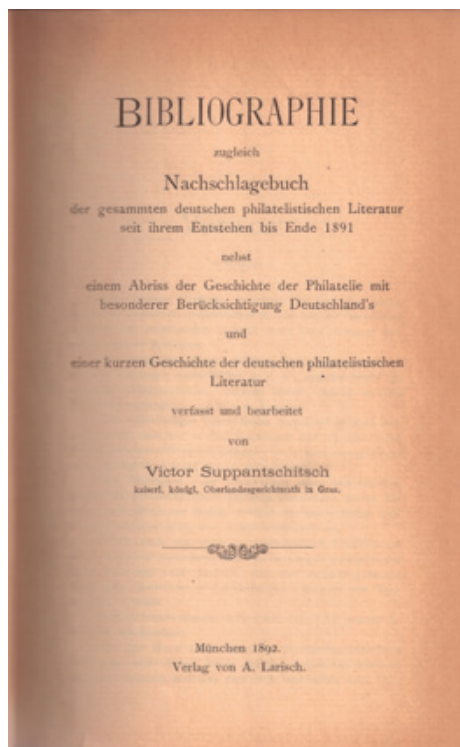
Zavzeti filatelista in organizator poštno-filatelističnih dogodkov Mitja Jančar je to pomlad opozoril, da se temeljno delo našega rojaka Viktorja Zupančiča prodaja na eni od spletnih prodajalnih in sicer Victor Suppantšitsch: Bibliographie zugleich Nachschlagebuch der gesamten deutschen philatelistischen Literatur seit Entstehen bis Ende 1891.. Svet knjižnice FZS in uprava so se odločili, da to delo našega rojaka pridobimo. Od srede maja je tako knjižnica bogatejša za to knjigo, katere celoten naslov se v prostem prevodu glasi: Bibliografija in obenem preglednica celokupne nemške filatelistične literature od njenega nastanka do konca leta 1891, poleg orisa zgodovine filatelije s

posebnim ozirom na nemško in kratka zgodovina nemške filatelistične literature, zbral in obdelal Viktor Zupančič, cesarsko kraljevi višji deželni svetnik v Gradcu. Založba A. Larisch, München, 1892.

Gre za obsežno delo na 741 straneh, ki ga želimo našim bravcem na kratko predstaviti. Poleg uvoda knjigo sestavlja pet poglavij, in sicer:

1. Zgodovina filatelije s posebnim ozirom na nemško
2. Zgodovina nemške filatelistične literature
3. Nemška filatelistična literatura od njenega začetka do konca leta 1891
 - A. Časopisi
 - B. Učbeniki in druga dela in pisanja znanstvene ali poučne vsebine
 - C. Priročniki, Splošni in specializirani katalogi, Posebna dela in spisi po posameznih deželah
 - D. Pregledniki in adresarji, koledarji in letniki
 - E. Razno
 - F. Albumi za zbiranje
 - G. Literatura o žigih
 - H. Ceniki
 - I. Humoristično
 - J. Časopisi, Katalogi in druga dela – napovedano in nikoli izšlo
4. Preglednik nemške filatelistične časopisne literature od njenega nastanka do konca 1891
 1. Splošni del
 2. Posebni del
5. Filatelistični pisci in izstopajoči filatelisti

Zgodovina filatelije se je iz zornega kota 1892 leta delila na tri obdobja:

A. Od začetkov do leta 1862/3, B. Od 1862/3 do 1878/80 in C. Od 1889 dalje. Zbiranje znamk naj bi se pričelo v Angliji neznano kdaj; po eni teoriji na začetku 50. let 19. stoletja, na osnovi neke stave - Angleži zelo radi stavijo - kdo bo v določenem času zbral največ znamk. Po drugi verziji pa je učitelj zemljepisa neke angleške podeželske šole učence navedel, da so zbrali za vsako deželo po eno znamko, kar je pripeljalo do kakovostnega znanja o svetu in to je padlo v oči tudi šolskemu nadzorniku ... Kakor koli, zbiranje se je skokovito razširilo in kmalu so se zbiralci zavedli, da obstajajo tipi znamk, vodna znamenja, različna zobčanja, barve in papirji ... in pojavila se je informativna in strokovna literatura!

Gre za obsežno predstavitev in bogastvo podatkov po posameznih poglavjih, predvsem pa preseneča dejstvo, da je filatelijo že v devetnajstem stoletju podpirala tako obsežna strokovna literatura in da niso samo vlagali znamke v albume, kot si nekateri predstavljajo tradicionalno obdobje. Seveda si boste zainteresirani raziskovalci knjigo morali ogledati sami.

Le en primer koristnosti tega knjižnega dela za današnjo rabo - v oddelku Humoristično je naveden Ilustrirani pivsko-znamkarski časopis iz let med 1888 -1891. Mogoče pa bi kakšen izvod tega časopisa še dodatno pozlatil zlato zbirko Pivo Venija Feranta!?

Viktor Zupančič se je rodil 31. oktobra 1838 v Ljubljani kot sin trgovca. Tu je obiskoval osnovno in srednjo šolo, pravne vede je študiral na Dunaju in leta 1862 vstopil v sodniško službo. Po končanem pripravništvu je bil najprej pomočnik tožilca v Ljubljani, potem od

leta 1874 dalje načelnik okrožnega sodišča v Postojni. 1883 je postal deželni sodni svetnik v Celovcu, nato sodnik višjega deželnega sodišča v Gradcu, pristojnega za kronske dežele Štajersko, Koroško in Kranjsko. Že leta 1889 je bil imenovan kot vodja razsodišča za delovno-nezgodno zavarovalnico Štajerske in Kranjske, kar kaže na njegov odnos do socialnih zadev. Od 1896 do upokojitve konec leta 1906 je bil svetnik na cesarsko-kraljevem vrhovnem sodnem in pritožbenem dvoru na Dunaju, in končno predsednik senata. V FZS smo se ga spomnili ob svečani predstavitvi skupne slovensko-avstrijske izdaje znamke o najstarejšem poštnemu uradu v Postojnski jami marca 2013. Dr. Ernst Bernardini mu je tedaj posvetil obširen referat, ki smo ga kasneje objavili v Novi filateliji (št. 2/2013, str. 44).

Za bravce NF knjigo pregledal I. Pirc

Več o tej razstavi na strani 47.

Razstava v Maasmechelenu

Tradicionalna razstava evropskih filatelističnih klubov združenja EUROPHILA je bila letos v Belgiji v kraju Maasmechelen. Domači filatelistični klub Orval je po 4 letih zopet organiziral razstavo EUROPHILA 2015.

Dvorana Zaal Jagersborg, v kateri je bila postavljena razstava, je prijetna dvorana ravno prave velikosti. Na eni strani je bil šank, na drugi strani pa zastrt oder. Vmes je bila razstava. Svetloba je padala z ene strani skozi dvoje velikih steklenih vrat, zato so bili nekateri ekspanati bolj osvetljeni kot drugi. Razstava je obsegala 33 dvostranskih oken in 5 dvostranskih oken razglednic Maasmechelena, ki so prikazovali 5 vasi, ki so z združitvijo ustvarile mesto. Poleg tega prikaza je bilo 16 ekspanatov v članski konkurenci in 9 v mladinski. V članski konkurenci je bilo 14 razstavljavcev (Vilar in Metaj dvakrat), v mladinski pa 9 razstavljavcev. Razstavljaljo je 5 filatelističnih klubov, članov združenja EUROPHILA.

Domače društvo Orval je z razstavo

proslavilo 50 let delovanja društva. Ob tej priložnosti so izdali osebno znamko v dveh blokkih. Eden je namenjen razstavi EUROPHILA 2015, drugi pa 50-letnici delovanja društva. Na ovitkih so znamke žigosali z dnevnim žigom.

Otvoritev je debelo zamujala, kasneje smo videli, da so čakali druge klube. Vmes pa so sodniki ocenjevali ekspanate.

Palmares je potekal v razstavni dvorani. Pripravili so žar s 4 vrstami mesa, ogromno zelenjavnih prilog in dve vrsti pečenih rib. Pijača je bila po izbiri in neomejeno ter vključena v ceno.

Pri podelitvi nagrad smo ugotovili, da smo bili zelo uspešni. Zmagali smo v mladinski konkurenci, bili smo tretji v članski konkurenci, v razredu 1 okno pa drugi.

"ORVAL" Maasmechelen

Postzegeltentoonstelling Euro-Phila 2015

Euro-Phila is een samenwerking met clubs uit:

Rezultati:

2019, je organizacijo EUROPHILA 2017

Michael Fock	Nizozemska 1942. Germanski simboli	Tradicionalna filatelija	79 točk
Matjaž Metaj	Posarje 1920 - 1935	Poštna zgodovina	74 točk
Primož Čebulj	Pilotke	Tematika	73 točk
Matjaž Metaj	Olimpijski simboli	Tematika	73 točk
Janez Cerkvenik	Žigi Ljubljanske pokrajine	Poštna zgodovina	70 točk
Katja Malenšek	Odkrivanje sveta (Krištof Kolumb)	Tematika	76 točk
Katja Čadež	Prazgodovinske živali	Tematika	69 točk
Nejc Pečar	Ptiči, človekov izvor veselja in inspiracije	Tematika	65 točk

V nedeljo je potekal redni sestanek predstavnikov klubov EUROPHILA. Prisotni so bili predstavniki 7 klubov (Orval, Stockholm, Kerkradet, Fakteurke, Rocourt (B), Luxemburg in Škofja Loka).

Ker ni bilo kandidata za organizacijo razstave za leto 2016, je bila odločitev, da začasno postane razstava bienalna. Kasneje bi lahko prešli nazaj na vsakoletno razstavo, če bo dovolj kandidatov. Ko smo loški filatelisti ponudili organizacijo razstave v letu

prevzelo filatelistično društvo iz Stockholma.

Nagrado za enovitrske eksponate smo poimenovali Tramontana. Predlaga se preimenovanje po pokojnem predsedniku **Rudolfu Clausu**, ki je vodil združenje od njegovega začetka. To bo izvedeno, če in ko bomo dobili soglasje Clausove družine.

Matjaž Metaj
matjaz_metaj@t-2.net

Pismo iz Anatolije iz leta 1960 pred n. š. Zgoraj in desno je »prevod«. Pismo je v resnici dogovor o posojilu v višini ene mine in 6,5 šeklov (vrednost treh oslov) med kreditodajcem, kreditojemalcem in pričó. Na ovitku levo je poleg žigov narisana tipičen prizor iz Anatolije s skupino oseb, ki pijejo pivo. (British Museum, foto: B. Bračić)

Svetovna filatelistična razstava Singapore 2015

Vtisi komisarja Igorja Pirca: Svetovna razstava SINGAPORE 2015 je bila pripravljena ob 50-letnici ustanovitve mestne države Singapur (pred tem angleški protektorat in dve leti v federaciji z Malezijo). Organizacija razstave je bila na višini, čeprav so bili v razstavnem delu segmenti po tekmovalnih razredih slabo označeni, vitrine pa z manjšo vidno površino in zelo nizko postavljene. Trgovski del je bil velik, čeprav obiskovalcev ni bilo pretirano veliko, ne med vitrinami, ne med stojnicami trgovcev. O našem nastopu: Pri ponudbi naših eksponatov organizatorju smo dali prednost novejšim zbirkam, ki potrebujejo oceno FIP sodnikov in povratno informacijo za nadaljni razvoj razstavne zbirke. V tem pogledu je bil nastop ob pretežno velikih srebrnih medaljah vendarle uspešen. Zbirke enega okna ne dobijo medalj. Ena zbirka ni bila ocenjena, ker je vsebovala tudi nefilatelistične elemente in bi torej morala biti v razredu odprte filatelije, ki pa tu ni bil razpisan (in biti predstavljena v petih vitrinah).

tudi predsednik FZS) in sicer tradicionalne filatelije, poštno zgodovine, poštnih celin in še nekaterih drugih. Na vseh sestankih so bila tudi koristna predavanja o dobri pripravi in ocenjevanju razstavne zbirke.

Mladi obiskovalci razstave – bodoči zbiralci.

Vtisi sodnika Veselka Guština: Sojenje v Singapurju 2015 je bila moja prva mednarodna izkušnja. Tim je vodil dolgoletni nam dobro poznani sodnik za poštno zgodovino Kurt Kimmel, čla-

Razstavljač	Naslov zbirke	Št. vitrin	Razred	Točke	Kolajna
Mihael. I. Fock	Netherlands 1936 (Prejšnji naslov – Academia Traiectina)	5	TR	66	SB
Alojz Tomc	Private Essays for 1935 Regular Issue of Kingdom of Yugoslavia	5	TR	75	LS
Boštjan Petauer	Bosnia and Herzegovina 1914	5	TR	78	LS
Marjan Malič	Gorizia 1917-1940	1	PZ	76	
Alojz Tomc	The Italian Military Post No. 59 During World War II	1	PZ	88	
Darko Poštrak	Fingerprint	1	OF	OOO	
FD Ljubljana	Filatelistični zbornik XXIV/2014 During World War II	LIT			

V spremljajočem programu je bilo nekaj sestankov komisij FIP, katerih smo se udeležili prisotni udeleženci iz Slovenije (poleg komisarja in sodnika je bil tam

ni smo bili Valentin Levandovski, Ivar Sundboe, Veselko Guštin ter pripravnik Bončo Bonev in Salem Hang. Sodili smo 41 zbirke, za katere smo dobili že kak

mesec vnaprej »prvo« stran. No, včasih je »stran« vsebovala več listov. Izjema je bila zbirka, za katero smo dobili tik pred odhodom osem strani »prvega« lista. Da veliko število listov prav nič ne vpliva na sodniško oceno, je lep dokaz zbirka g. Jörga Jörgensena (slika 1), nekdanjega predsednika FEPA, ki je imel en sam uvodni listi – kratko, pregledno, jedrnatno vsebino - in je bil v izboru treh za »Veliko mednarodno nagrado«. Glasovanje sodnikov je na koncu potrdilo njegovo zbirko kot »zmagovalno«.

MAIL FROM DENMARK TO FOREIGN DESTINATIONS
During the skilling period 1854 - 1874
Mail without stamps are excluded!

INTRODUCTION
 In the middle of the 19th century the postal communication within the Nordic Countries was primitive. Denmark played an important role as the Nordic post lead towards the Continental Europe. The postal routes within the Nordic countries were well developed.

The total number of letters from Denmark to foreign destinations rises from 0,75 millions in 1854 to 2,5 millions in 1874. Around 40% of these letters were to the Nordic Countries, with 25 - 30% to Sweden, 10 - 12 % to Norway app. 5% to North America and 3% to France.

THE STRUCTURE OF THE EXHIBIT

The main purpose with this exhibit is to

- document the different mail routes between Denmark, Scandinavia, Continental Europe and the rest of the world.
- document the complex structure of the rates – based on bilateral agreements between countries.
- document the constant decreasing rates for different types of mail in the period 1852 - 1875.

PLAN FOR THE EXHIBITS

Mail to:

- 1.1 Danish Territories in the North Atlantic Ocean
- 2.0 Sweden and Norway
- 3.0 Our Neighbours South of the Border
- 3.1 The Austrian and Hungarian Empire
- 4.0 Russia and Finland
- 5.0 Great Britain
- 6.0 Belgium and Netherlands
- 7.0 Mail to Central and Southern Europe:
- 7.1 France
- 7.2 Spain and Greece
- 7.4 Italy
- 7.5 Spain, Portugal and Gibraltar
- 8.0 Mail to Africa:
- 8.1-8.3 Algeria, Egypt and Mauritius
- 8.4 Mail to Asia
- 8.4 -8.5 British India, Siam and China
- 8.6 Australia and New Zealand
- 9.0 Mail to America
- 9.1 USA
- 9.2-9.3 Cuba and Danish West India

Information with regard to routes and rates are in 10 pitch
 • References to Circulaires etc. are in 11 pitch
 • The rating of specific items is in 9 pitch bold.

HIGHLIGHTS
(One or two selected items)

- Frame 1 - Page 2: 4 Skilling rate to Iceland
- Frame 2 - Page 31: Letter of 2nd weight to Norway
- Frame 4 - Page 6: Registered letter to Germany
- Frame 4 - Page 10: Registered letter to Russia
- Frame 5 - Page 2: Letter of 2nd weight to UK
- Frame 6 - Page 16: Letter of 2nd weight to Netherlands
- Frame 7 - Page 10: Letter to Mauritius
- Frame 8 - Page 1: Letter to Gibraltar
- Frame 9 - Page 16: 10 skilling rate to Australia
- Frame 9 - Page 16: 110 skilling 2nd weight letter to USA
- 400 Skilling Danish New to DWT

INFORMATION USED
 The information used comes from own studies of postal conventions, rate tables and from the following books and articles:
 Kertzen Jonass: Danish Franked mail to and from Foreign Destinations 1851-1905, September 2007
 A. Thul: Articles in NPT 1962,2 and 1973,2. Ole Steen Jacobsen: Danish Skilling Letters, 1993
 Kurt Hansen and Ole Matzen: Ship Letters to and from Denmark, 1996.
 Jürgen Gottloben and Jürgen Hoff: Danish Mail 1851 - 1979, Volume 1, 1979

Uvodni list J. Jörgensena.

Čeprav je šlo za zbirke poštne zgodovine, je bilo opaziti veliko posameznih znank in fragmentov, seveda žigosanih z zelenimi žigi. Spominjam se razstavnega lista, kjer so bile na njem samo znamke! Vodja tima mi je še posebej zaupal sojenje eksponata švicarskih strojnih žigov. Takoj sem se spomnil na naše zbiralce te tematike in moram reči, da je eksponat zaslužen dobiti 88 točk. K sistematični

obdelavi je dodal tudi nekaj tehniških podatkov o strojih, ki so jih uporabljali za žigosanje. Zato apeliram na vse, ki se lotevajo tovrstne tematike, da dodajo še kako informacijo ali sliko o sami napravi, ki je bila uporabljena. To smo pogrešali tudi pri (nekaterih) eksponatih telegramov. Pri poštno zgodovinskih eksponatih je vselej dobrodošla ilustracija (slika pošte, zemljevid).

Moram pa še poudariti, kako je pomembno, da avtor zbirke na viden način opozori sodnike na posebnosti: kako redek je material – s konkretno številko ali opisom, kaj je posebnega na njem, zemljevid ozemlja, o katerem se piše ipd .

Nazadnje bi omenil tudi vrsto dejavnosti, ki jih je organizator vložil v delo z mladimi: razvedrilni programi, razne (nefilatelistične!) delavnice, zabavne igre ipd.

Sodnik V. Guštin pred najboljše ocenjenim eksponatom.

Ker je bila naša skupina zelo produktivna, smo ocenjevali tudi eksponate poštne zgodovine v Enem oknu. O samem sojenju pač ne smem pisati. Lahko pa povem, da je zelo pomembno pri ocenjevanju, če je v ekipi tudi sodnik države, ki razstavlja svoje eksponate, saj s svojim dodatnim komentarjem pomaga ostalim sodnikom pri ocenjevanju.

Nove razstave Toneta Petka

Spet lahko poročamo o novih otvoritvah razstav neumornega filatelista Toneta Petka. Že po novem letu je sprejel izziv iz Rogaške Slatine, kjer so si zamislili filatelistično razstavo o 350-letnici mesta. Glede na to, da je o tem kraju izšla le ena sama znamka ter nekaj dopisnic, se je sestala delovna skupina, ki se je vsak mesec dobivala in skupaj pripravljala razstavo. V ožji skupini so poleg Toneta Petka sodelovali tudi Nataša Koražija (Knjižnica Rog. Sl.), Vlado Kučan (Občina Rog. Sl.), zbiralca Sandi Jurkovič in Marko Karlin ter Veni Ferant. Na razstavi so 3. julija predstavili filatelistično zgodbo o Rogaški Slatini, stare razglednice in dokumente Rogaške Slatine, posebno pozornost pa je pritegnila 330 let stara knjiga, kjer se prvič omenja ta kraj in zdravilna voda.

Razstava ob 350-letnici Rogaške Slatine je bila zelo dobro obiskana (foto: V. Ferant).

V soboto, 1. avgusta 2015 pa so na letališču v Ločah pri Slovenskih Konjicah odprli novo razstavo Toneta Petka. Seveda je bila tokrat razstava posvečena letalstvu. Obsegala je 4 razstavne vitrine (64 listov A4). Na otvoritveni slovesnosti se je zbralo precej ljubiteljev letalstva, ki so si z velikim zanimanjem ogledali to razstavo.

Razstava o letalstvu na letališču v Ločah (foto: V. Ferant).

V Citycentru v Celju pa so 25. septembra odprli filatelistično razstavo, ki jo je Tone Petek postavil v čast gasilcem. Poklicna gasilska enota Celje namreč praznuje 60 let, pa so se dogovorili, da bi praznovanje obeležili tudi na filatelistični način. Ob vseh treh omenjenih razstavah avtorja Toneta Petka so izdali tudi osebne znamke, na poštah pa je bil v uporabi tudi priložnostni poštni žig.

Gasilska filatelistična razstava v Celju (foto: V. Ferant).

Na Fakulteti za logistiko v Celju pa so praznovali 10-letnico te ustanove in ob tej priložnosti so povabili Toneta Petka, da je pripravil filatelistično razstavo o logistiki. V šestih razstavnih vitrinah je na filatelistični način predstavil različne kategorije logistike od Martina Krpana do današnjih dni.

Ob otvoritvi filatelistične razstave o logistiki
(foto: V. Ferant).

Tone pa seveda že pripravlja naslednje filatelistične razstave, za katere mu idej ne primanjkuje. Tudi na tak način želi povečati interes za filatelijo.

Veni Ferant
veni.ferant@gmail.com

Razstava Alpe Jadran Filatelije v Pöllau

Od 18. do 20. septembra letos se je v Pöllau na avstrijskem Štajerskem odvijala že jubilejna, 20. razstava Delovne skupnosti Alpe Jadran Filatelija, ki združuje filateliste oz. njihove zveze iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Madžarske, Bavarske in Švice. Kraj je središče istoimenskega narodnega parka, ki je znan med drugim tudi po posebni vrsti tako imenovanih »jesenskih« hrušk.

Razstava, ki je bila 2. ranga, je potekala v primerno veliki dvorani POSS centra, ki je v okviru športnega parka. Organizacija je bila na primerni višini. Iz Slovenije smo se je udeležili najprej trije (Igor Pirc kot sodnik in delegat FZS na Skupščini AJF, Boštjan Petauer kot nacionalni komisar - prvič v tej vlogi - ter Lojze Tomc) in predsednik FZS Peter Suhadolc, ki se nam je pridružil dan kasneje. Nekaj je bilo tudi obiskovalcev iz Slovenije.

Razstavo je z govorom ali poslanci odprlo več visokih gostov, poleg več predstavnikov avstrijskega in mednarodnega filatelističnega življenja, tudi štajerski deželni glavar Hermann Schützenhöfer, okrajni glavar Max Wiesenhofer ter župan Pöllaua Hans Schirnhofner, kar kaže na pomen, ki so ga v lokalni skupnosti, pa tudi širše, pripisali tej razstavi.

Na razstavi sta bili prisotni avstrijska (ta je ob jubileju izdala posebno znam-

ko) in nemška pošta. Obe sta pripravili posebne žige (avstrijska pošta skupaj celo pet). Poleg njih je bilo tudi nekaj filatelističnih trgovcev s kar solidnim izborom materiala.

Razstavljenih je bilo 98 eksponatov, od tega 11 slovenskih (tudi dva mladinska) v 41 vitrinah. Številčnost našega moštva je bila tako pri postavitvi kot snemanju eksponatov komisarju v veliko pomoč, saj so bile vse 12-listne vitrine s čepki (kot vtiči), ki jih je bilo potrebno najprej vanje namestiti in šele potem nanje nalagati liste. To je bilo prvič, da sem videl tak tip vitrin, pa sem kot obiskovalec obiskal že kar nekaj razstav doma in po svetu.

Nivo eksponatov je bil precej visok, saj je bilo podeljenih skupaj 37 zlatih in 25 pozlačenih medalj v članski konkurenci (poleg njih pa še 3 srebrne, 2 posrebreni in 2 bronasti). V mladinskem delu je bilo podeljenih 7 pozlačenih, 8 srebrnih in 2 posrebreni medalji. V

članski konkurenci je bilo podeljenih tudi 12 posebnih priznanj. Po odločitvi organizatorja je eksponate v odprtem razredu ocenjevalo občinstvo in tudi v tej kategoriji so bila podeljena posebna priznanja.

Pri delitvi tudi najzlahtnejših odličij smo bili slovenski razstavljalci kar lepo zastopani (podrobnosti so objavljene na spletni strani www.fzs.si), kar velja tudi za posebna priznanja, vključno z odprtim razredom.

Za sodnike, komisarje in ostale goste je bilo dobro poskrbljeno. Prvi večer je bila slavnostna večerja pri županu, drugi dan pa celodnevna ekskurzija z ogledom kraja, vključno s cerkvijo (ki je največja na avstrijskem Štajerskem) ter obiskom romarske cerkve na Pölla-

ubergu, od koder je zelo lep razgled na okoliško pokrajino.

Boštjan Petauer

Stari znanci iz Alpe-Jadran filatelije so spet skupaj.

Od leve proti desni: Gianfranco Bellini, Czirok Denes, Sandro Agostosi, Gabriele Gastaldo, Igor Pirc, Thomas Bauer, Ludwig Gambert (prededujoči), Ivan Librić, Heimo Tschernatsch, Jvo Bader, Ivan Martinaš, sedi Johann Brunner, častni predsednik

SedmoOkno Kranj 2015

Posebni gost razstave – Izraelska filatelistična zveza

Od 2. do 12. septembra letos smo v prostorih in ob sodelovanju Gorenjskega muzeja v Kranju izpeljali sedmo enovitirnsko filatelistično razstavo z mednarodno udeležbo razstavljalcev iz Avstrije, BiH - Republike Srbske, Hrvaške, Italije, Madžarske, Nemčije, Slovenije in letos kot posebnih gostov – Izraela. Izbrane zbirke iz teh dežel so napolnile 50 šestnajstlistnih razstavnih vitrin.

Razstavo je pripravila FZS oziroma organizacijski odbor v (običajni) sestavi Mihael I. Fock (vodja sodniškega zbora; sodili so še Staša Bračič, dr. Veselko Guštin, Dario Filjar in Igor Pirc), Alojz Tomc (katalog razstave) in Igor Pirc (vodja org. odbora). Skladno s Sporazumom o sodelovanju s Hrvaško filatelistično

zvezo je sodeloval v delu sodniškega zbora tudi Dario Filjar. Kljub temu, da ta nizkoproročunska razstava ni predvidevala komisarjev, je potrebno vendarle omeniti prijatelje EnegaOkna, ki skrbijo za prijave in prinašajo razstavne zbirke - tako Jörga Maierja iz Bavarske zveze, pa Bánás Artúrja iz madžarskega MABEOSZ-a, dr. Hadmarja Fresacherja iz Avstrijske zveze, prof. Luigija de Paulisa iz Furlanije/Italije in nazadnje, a s posebno hvalo in zahvalo, dr. Lesa Glassmana iz Izraela, ki je vse dni razstave skrbno fotografiral in snemal dogodke. Po njegovi zaslugi je na spletu www.fzs.si na voljo ogled tako otvoritvene svečanosti kot palmaresa. Tam si lahko ogledate tudi uvrstitev naših tekmovalcev.

Vabljen nacionalne zveze so sodelovale s po petimi razstavnimi eksponati (Hrvaška po medsebojnem sporazumu z 10-imi), ostalo so prispevali slovenski razstavljalci. Kakovost letošnjih tekmovalnih eksponatov je bila izjemno viso-

ka, sodniška komisija je podelila 13 zlatih medalj, 16 pozlačenih, 11 srebrnih, 5 posebnih, 3 bronaste in 2 diplomi. V vsakem od šestih tekmovalnih razredov so bile podeljene posebne nagrade, grand prix pa je prejel dr. Les Glassman za zbirko Pre Philatelic Postal History of Jerusalem.

Odprtja se je udeležilo precej razstavljalcev, predstavnikov društev in zvez, kot tudi drugih obiskovalcev, ki so jih pozdravili direktorica Gorenjskega muzeja mag. Marjana Žibert, nam. direktorja Pošte Slovenije, PE Ljubljana Karmen Hauc, predsednik FZS prof. Peter Suhadolc in vodja organizacijskega odbora Igor Pirc. Palmaresa se je udeležilo 24 razstavljalcev in vabljenih predstavnikov nacionalnih zvez.

Opomba: Naslednje Okno bo v Kranju spet od 7. do 16. septembra 2017 – torej na svidenje jeseni 2017 na OsmemOknu!

Igor Pirc

650 let Novega mesta

Dolenjska metropola, kot novinarji radi imenujejo Novo mesto, letos praznuje 650 let. Mestna občina Novo mesto je praznovanju jubileja namenila kar celo leto, od 7. aprila 2015 do 7. aprila 2016, in v praznovanje smo se aktivno vključili tudi novomeški filatelisti.

Današnje področje Novega mesta je obljudeno že dobra štiri tisočletja, zametki sodobnega mesta pa segajo v 14. stoletje. Vojvoda Rudolf IV. Habsburški, imenovan Ustanovitelj (istega leta kot Novo mesto je ustanovil tudi univerzo na Dunaju), je 7. aprila 1365 izdal listino, s katero je na prostoru, kjer do tedaj ni bilo naselja, ustanovil mesto in ga poimenoval po sebi Rudolfswerth; vendar so ga ljudje od vsega začetka imenovali tudi Novo mesto. Podoba ustanovitelja je postala simbol mesta do današnjih dni, 7. april pa občinski praznik.

Do sredine 20. stoletja se Novo mesto ni bistveno širilo izven srednjeveškega obzidja, osnovni gospodarski dejavnosti prebivalstva pa sta bili obrt in trgovina. Osrednji del mesta je Glavni trg z mestno hišo, kjer je bil sedež mestne, kasneje občinske oblasti. Ob ustanovitvi Novega mesta je bila meščanom zagotovljena osebna svoboda, mestna samouprava, lastni in voljeni sodniki, pravica do trgovanja in sejmov. Stoletje in pol je mesto cvetelo in postalo najpomembnejše med kraji na Kranjskem.

V 16. stoletju so kmečki upori, različne bolezni in nagel razvoj Karlovca znatno vplivali na nazadovanje mesta. Propad trgovine in obrti je bil tako silovit, da so se ljudje izseljevali iz mesta in se pričeli ukvarjati s poljedelstvom. Nove trgovske poti Karlovca z Reko in Trstom so občutno zaobšle Novo mesto in tako še dodatno pripomogle k obubožanju mesta. Tako stanje je vladalo vse do začetka 18. stoletja.

Leta 1738 je skozi Novo mesto pri-

čela delovati redna poštna zveza med Ljubljano in Karlovcem. V letu 1748 je mesto dobilo tudi okrožni urad (kresijo) in postalo pomembno upravno in kulturno središče dolenske pokrajine. Od 15. stoletja dalje v mestu delujeta kolegiatni kapitelj (od leta 2007 stolni kapitelj) in frančiškanski samostan, ki je imel veliko vlogo v izobraževanju po ustanovitvi gimnazije leta 1746.

Novo mesto je v drugi polovici 19. stoletja odigralo pomembno vlogo pri oblikovanju slovenskega naroda. Leta 1875 je bil zgrajen prvi narodni dom na Slovenskem kot sedež številnih narodnih društev in družabnih prireditev. Novomeška občina je prišla v upravljanje Slovencev leta 1871, dokončno pa leta 1882. Leta 1908 so s hišnih pročelij odstranili vse nemške napise.

Med prvo svetovno vojno je bilo Novo mesto zaledno središče s tremi vojaškimi rezervnimi bolnišnicami, po odpravi posledic nemških bombardiranj med drugo svetovno vojno pa se je Novo mesto začelo hitro spreminjati. K hitrejšemu gospodarskemu razvoju sta veliko doprinesli železniška (od leta 1894) in avtocestna povezava (od leta 1958) s svetom in Novo mesto je vse bolj postajalo pomembno industrijsko središče, kar je še danes (Krka, Adria Mobil, Revoz). Danes ima Novo mesto okoli 23.000 prebivalcev.

Pošta Slovenije d.o.o. je Novemu mestu in znamenitim Novomeščanom posvetila že kar nekaj poštnih znamk in eno celino pismo, 650. obletnico ustanovitve Novega mesta pa je počastila z

650 let Novega mesta - razglednična dopisnica.

izdajo razglednične dopisnice. V sodelovanju s Pošto je Filatelistično društvo Novo mesto 26. marca 2015, v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, pripravilo njeno svečano predstavitev. Številni obiskovalci so si po uradnem delu s kulturnim programom ob zakuski lahko ogledali tudi razstavo Podobe Novega mesta na filatelističnem gradivu, kjer sem v šestih razstavnih vitrinah kronološko predstavil vso doslej meni znano filatelistično gradivo s podobo Novega mesta ali z njim povezanimi znamenitimi osebnostmi. Razstava v knjižnici je bila na ogled še ves mesec april.

Tudi sama razglednična dopisnica prikazuje različne podobe Novega mesta.

Razstava Novo mesto na filatelističnem gradivu.

Osrednji motiv je Valvazorjeva upodobitev mesta ob reki Krki iz 17. stoletja, spodaj pa je pet manjših slik, ki se vse, razen zadnje, dotikajo preteklosti Novega mesta. Fotografija druge in tretje strani prepisa ustanovne listine nas spomni na sam dogodek ustanovitve mesta, pečatniki z napisi Neustadtl in Rudolfswert na njegovo pomembnost v upravnem smislu in na številna imena, ki jih je mesto nosilo skozi zgodovino. Fotografiji steklenih in jantarnih jagod ogrlic iz starejše železne dobe (najdišča Kapiteljska njiva, grobovi iz 5. in 4. stoletja pred našim štetjem) in figuralne bronaste situle iz Novega mesta (iz 4. stoletja pred našim štetjem) pa nas spomnijo na poseljenost ozemlja v preteklosti. Mimogrede, Novo mesto se od leta 2006 imenuje tudi Novo Mesto situl, saj so jih tu našli 22, kar je več kot kjerkoli drugje. Zadnja slička pa prikazuje enega od uradnih logotipov 650. obletnice ustanovitve Novega mesta.

Priložnostni ovitek ob 650-letnici Novega mesta.

Za občinski praznik, 7. aprila 2015, smo filatelisti pripravili spominsko ovojnico, osebno znamko in priložnostni poštni žig. Znamko in žig je oblikoval avtor celostne podobe 650. obletnice Novega mesta g. Gregor Ivanušič. Obletnico smo počastili tudi z razstavo starih razglednic z naslovom Pozdrav iz Novega mesta, ki jo je v sedmih vitrinah pripravil naš član Oton Nemec. V začetku aprila smo jo

postavili v avli poslovalnice NLB d.d. na Seidlovi cesti, zaradi izrednega zanimanja pa smo jo podaljšali še v mesec maj.

Razstava razglednic Novega mesta, ki jo je pripravil Oton Nemeč.

Sredi leta smo se malo oddahnili in 10. junija se nas je več kakor 30 zbralo na pikniku, ki ga je društvo organiziralo na piknik prostoru letališča v Prečni pri Novem mestu. Prišlo je tudi pet povabljenih kolegov filatelistov, eden iz FD Ljubljana in štirje iz DZ Verigar Brežice. Ob dobri pijači in jedachi smo veliko klepetali in se imeli lepo. Izpeljali smo tudi srečelov, katerega namen je bil popestri-

Piknik 2015

ti dogajanje, predvsem pa pokriti stroške piknika, kar nam je uspelo.

Filatelisti smo za Novomeščane v juliju pripravili še dve razstavi, povezani z jubilejem našega mesta. Gradovi v dolini reke Krke je Brane Penca dal naslov svoji razstavi starih razglednic, ki smo jih razstavili v sedmih vitrinah v avli NLB d.d., sam pa sem z razstavo Redni poštni žigi novomeških pošt hotel obiskovalcem knjižnice pokazati vso raznolikost poštnih žigov, ki jih je Novo mesto imelo od predfilatelije do danes. Obe razstavi sta bili na ogled ves mesec julij in avgust.

Razstava razglednic Gradovi avtorja Braneta Pence.

Na novomeških poštnih žigih se je skozi čas pojavilo mnogo različnih imen. V predfilateliji je novomeški poštni urad uporabljal ravne žige: francoskega NEUSTADTL IN ILLYRIE iz leta 1812, iz časa Ilirskih provinc in avstrijske NEUSTADTL IN ILLYRIEN, z N-jem na koncu, NEUSTADTL in kasneje RUDOLFSWERTH. Prva dva sta bila brez datuma, druga pa z datumom, ki je vseboval samo dan in mesec. V obdobju filatelije zasledimo okrogle, enokrožne in dvokrožne, mostne in segmentne žige različnih premerov in datumi v obliki ulomka, z letnico in brez nje, z datumom v datumski vrstici, ki je lahko vsebovala tudi oznako odprave pošiljk ali letnico fašistične vladavine, z oznako delovnega mesta, z zvezdicami in s poštno številko. Obsta-

jala je tudi kopica dvojezičnih žigov, v raznih kombinacijah: nemško/slovensko (RUDOLFSWERTH / RUDOLFOVO in variacije s PHS namesto črke F in brez črke H na koncu nemškega imena ter slovensko NOVOMESTO pisano skupaj), slovensko-srbsko (NOVO MESTO / HOBO MECTO) in slovensko-italijansko (NOVO MESTO / [LUBIANA]). Dvojezične žige so večkrat tudi popravljali in jim, ob spremembah državnih ureditev ali okupacijah, odstranili neustrezna imena, a to niso bili zares enojezični žigi. Novomeška pošta je prvič dobila popolnoma slovenske žige (NOVO MESTO) leta 1918, drugič kmalu po 2. sv. vojni in tretjič ob uvedbi poštних števil, vmes pa so bila obdobja dvojezičnih žigov.

Priložnostni ovitek ob 100. obletnici rojstva Boga Komelja.

Letos v Novem mestu praznujemo tudi 150 let narodne čitalnice in 100. obletnico rojstva Boga Komelja, knjižničarja in publicista, ki je kot dolgoletni direktor nekoč študijske knjižnice Mirana Jarca Novo mesto začel zbirati razno domoznansko gradivo. Ob tej priložnosti smo skupaj s knjižnico 25. maja pripravili spominski ovitek, osebno znamko in priložnosti poštni žig ter postavili manjšo filatelistično razstavo o Posebnih zbirkah Boga Komelja, ki jih hrani in dopolnjuje knjižnica. Razstava je bila na ogled še v septembru.

Novomeški filatelisti someščane razvajamo tudi z razstavami, ki tematsko niso vezane na Novo mesto. Letos smo jim že pokazali tekmovalni eksponat razglednic Kneževina Monaco na začetku 20. stoletja, pravkar je v avli NLB d.d. na ogled filatelistična razstava Čudoviti svet kaktusov, za oktober in november pa načrtujemo numizmatično razstavo. Predstavili bomo bankovce, ki so bili v preteklih 100 letih v uporabi na ozemlju današnje Slovenije. Decembra in januarja bo spet na vrsti filatelija, ko bomo predstavili temo Božič.

Nekaj nas razstavlja tudi tekmovalno in naši eksponati so ime Novega mesta in Slovenije letos že uspešno ponesli na razstavo Croatica 2015 v Zagreb, Europhilex 2015 v London in Singapore 2015 v Singapur, čakajo nas pa še razstave Alpen-Adria 2015 v Pöllau, Notos 2015 v Atenah in Salon razglednic v Sindelfingnu. Letos nas je precej obiskalo sejem Collecta v Ljubljani in razstavo SedmoOkno v Kranju; ob tem smo se udeležili tudi izobraževalnega predavanja o novem tekmovalnem razstavnem razredu Moderna filatelija, ki ga je organizirala FZS. Vsaj dva člana društva se bova udeležila tudi 5. mednarodnega filatelističnega seminarja, ki ga 3. oktobra 2015 organizirajo hrvaški kolegi v Pleškovicu pri Čakovcu, kjer bom tudi v vlogi predavatelja.

Tudi letos smo na razpisu za sofinanciranje delovanja in dejavnosti društev in organizacij v Mestni občini Novo mesto dobili sredstva, s katerimi bomo kupili kataloge za društveno knjižnico, pokrili stroške priprave razstav in organizacije jesenskega srečanja, ki ga organiziramo v septembru, ter izdali kakšno osebno znamko ali dve. Letos namreč mineva 100 let od rojstva no-

vomeškega slikarja Vladimirja Lamuta, 150 let od rojstva skladatelja Ignacija Hladnika, pa še kaj bi se našlo. Ker se leto praznovanja 650. obletnice ustanovitve Novega mesta zaključuje šele

aprila 2016, že razmišljamo kaj bomo someščanom pokazali prihodnje leto.

Alojz Tomc
alojz_tomc1@t-2.net

Koroško filatelistično društvo in 18. Kuharjevi dnevi

V torek, 20. oktobra 2015 smo člani Koroškega filatelističnega društva v okviru 18. Kuharjevih dni v Kulturnem domu v Kotljah pripravili razstavo in tematski večer s tremi različnimi predstavitvami in predavanji.

Sama razstava je na ogled že od 8. oktobra, ko smo v društvu skupaj s Kulturnim društvom Kotlje pripravili dotisk na kuverti in priložnostni poštni žig z zaporedno številko 130. Na dotisku so predstavljeni štirje bratje Kuhar: Lovro Kuhar - Prežihov Voranc (1893-1950), ddr. Alojz Kuhar - Lojz (1895-1958), Ivan

Kuhar - Anza (1904-1944) in Avgust Kuhar - Gustl (1906-1964). S svojim delom so pomembno zaznamovali Kotlje in celotno Koroško.

Predsednik društva g. Jože Keber je na predavanju predstavil delovanje društva in različen filatelistični material. V nadaljevanju se je na kratko sprehodil skozi zgodovino delovanja pošte Kotlje, vse od njene ustanovitve 23. junija leta 1889 kot pomožne pošte in poštne zbiralnice, ki jo je poštar v tistem času oskrboval peš, pa vse do njenega prehoda na pogodbeno pošto v lanskem letu. Skozi zgodovino delovanja pošte so bili prikazani tudi vsi tipi rednih in priložnostnih poštnih žigov ter filatelistični material, ki je bil izdan na t.i. temo Kotelj in ožje okolice.

Jože Keber (levo) in Franc Verovnik pri predstavitvi svojih tem.

V drugem sklopu je član društva, prim. mag. Franc Verovnik, preko razglednic predstavil Uršljo goro. Najprej se je usmeril na cerkev sv. Uršule, ki jo je 18. avgusta leta 1602 blagoslovil ljubljanski nadškof Tomaž Hren. Nato je predstavil kočo oz. planinski dom, ki je v letu 2012 praznoval 100. obletnico od postavitve in oddajnik, ki je lani praznoval 50-letnico delovanja.

V zadnjem sklopu predavanja sem sam na kratko predstavil Kotlje z okolico od »prvih« izdanih koteljskih razglednic iz konca 19. in začetka 20. stoletja, za

kar so obiskovalci pokazali veliko zanimanje. Nekaj besed sem namenil še društveni spletni strani www.kfd.si ter modernemu načinu izmenjave razglednic s pomočjo spletne strani www.postcrossing.com.

Filatelistični večer je bil lepo obiskan, med obiskovalci pa so se našli tako mladi, kot tisti malo starejši, ki so kazali navdušenje in se bodo mogoče včlanili v naše društvo, česar si v društvu najbolj želimo.

Izidor Jamnik
Tajnik Koroškega filatelističnega društva

Tretjič na Jezernikovih dnevih

Člani Filatelističnega društva Maribor smo v letošnjem avgustu tretjič pripravili razstavo v okviru stalne kulturne manifestacije Jezernikovi dnevi, ki je bila v Lovrencu na Pohorju letos že dvainvajsetič.

Marjan Mežnarc, domačin iz Lovrenca, je tokrat z znamkami Berlina prikazal eno od možnosti ali načinov zbiranja znamk neke entitete. V dilemi zbirati čiste ali žigosane znamke, se nekateri odločijo zbirati oboje.

Branko Petan je razstavil Filatelistični opus Božidarja Jakca. Zbrano gradivo je prikazalo del ustvarjanja akademskega slikarja in grafika, najbolj plodovitega slovenskega likovnega umetnika, ki je del svojega ustvarjanja posvetil poštnim znamkam, priložnostnim žigom in ilustracijam za ovitke prvega dne.

Sicer maloštevilni obiskovalci so si z zanimanjem ogledovali razstavo. (Foto: V. Ferant)

Bruno Kolenič je predstavil del zbirke Verigarjev, študijo prvih pretiskov na časopisnih znamkah, Bojan Bračič pa je razstavil tematsko zgodbo o Sloveniji, ki je požela odobravanje na netekmovalnem delu lanske razstave Delovnega dogovora Alpe Jadran filatelija v Luganu. Obiskovalci so si lahko ogledali zlati eksponat Venija Feranta iz letošnje evropske razstave v Londonu Fantje, zgrabimo vrček piva (Lads, Let Grab a Pint) in najboljša mladinska eksponata iz FIRAMLE 2015: OMG, kak dan (kra-

tica OMG pomeni O my god = O, moj bog), ki so ga pripravili krožkarji iz OŠ Žalec in Moj delovni dan, krožkarjev iz OŠ Celje.

K znamkam smo tudi tokrat dodali na filatelističnih razstavah vedno bolj uveljavljene razglednice. Bojan Bračič je predstavil zgodbo o mariborskem mostu preko Drave z naslovom Mariborski lepoteč, gost razstave Franc Verovnik pa je pod naslovom Tam, kjer je bog roko ven molil prikazal ujete trenutke časa na razglednicah starih gostiln Lovrenca na Pohorju in njegove okolice.

Filatelistično društvo Maribor je ob tem založilo priložnostni poštni žig.

Bojan Bračič

Avtor eksponata pojasnjuje, kako je sestavil zgodbo o Sloveniji. (Foto: V. Ferant)

Spomladanski filatelistični simpozij na Koroškem

Filatelistična zveza Slovenije skupaj s Koroškim poštno-zgodovinskim društvom iz Celovca (Kärntner Philatelistenclub Klagenfurt) pripravlja

Strokovni simpozij o filatelističnih dogodkih in posebnostih Štajerske in Gorenjske (oziroma nekdanje Južne Štajerske in kronske dežele Kranjske).

Prireditve bo potekala ob koncu tedna od 15. do 17. aprila 2016 v vasi Plöschenberg/Plešivec na Gurah (pošta 9071 Köttmannsdorf/Kotmara vas) pri gostilničarju Niemetzu. Gostilna slovi po izbrani kuhinji (šparglji), ima dovolj tujskih sob in veliko parkirišče, vse s sanjskim pogledom na Rožno dolino (<http://www.ploeschenberg.at/>).

Predvideni so naslednji referati:

Petek, 15. 4.

Kronska dežela Kranjska do 1918

Južna Štajerska do 1918

Sobota, 16. 4.

Pozna uporaba avstrijskih žigov po 1. svetovni vojni

Pozna naknadna uporaba
Južna Štajerska pod nemško zasedbo
1941 - 1945

Gorenjska od 1941 do 1945

Italijanska in nemška zasedba
Ljubljane

Nedelja, 17. 4.

Prispevki udeležencev posveta
Diskusija in zaključki

Med predavatelji bosta vsaj dva člana FZS. Po možnostih bodo na razpolago tudi razstavne vitrine za vsakokratni prikaz gradiva, ki bo obravnavano.

Vsi ljubitelji poštne zgodovine teh področij ste vabljeni k prijavi za udeležbo na simpoziju in to najkasneje do konca nevedembra 2015, pisno na naslov: FZS, pp. 1584, 1001 Ljubljana ali na e-naslov organizatorja simpozija s strani FZS Igorja Pirca (ipirc711@gmail.com).

Igor Pirc

Balkanfila 2016

Naslednja razstava iz Delovne skupine Balkanfila bo od 5. do 9. maja 2016 v Tirani, Albanija. Slovenski razstavljalci imamo na voljo 30 vitrin formata 100 x 120 cm, ki sprejmejo 16 razstavnih listov A4 ali ustrezno število listov drugega formata. Pet vitrin od celotne vsote je namenjeno mladinskim eksponatom. Razstava bo I. ranga, kar pomeni, da morajo eksponati obsegati eno, pet ali osem vitrin, razen mladinskih eksponatov, kjer je število vitrin odvisno od starosti razstavljalca.

Zainteresirane vabim, da prijavijo svoje eskonate, ki so na dosedanjih razstavah dobili vsaj 70 točk, na e-naslov: strahomira@gmail.com, najpozneje do 10. decembra 2015. Prijavnico (obrazec) in pravilnik razstave najdete na spletni strani www.fzs.si. Prijavnici mora biti obvezno priložen tudi predstavitveni list (uvodni list) eksponata.

Staša Bračič,
nacionalna komisarka

Filatelistična jesen 2015

V začetku letošnji jeseni se je zvrstil kup dogodkov, v katerih smo sodelovali slovenski filatelisti. Začela jih je razstava Delovnega dogovora Alpe Jadran filatelija v avstrijskem Pöllau, o kateri je v tej številki poseben prispevek. Sledilo je odprtje razstave ob 150-letnici pošte v Žalcu, 24. septembra 2015, v Savinovem likovnem salonu, ki jo je pripravil predsednik žalskega filatelističnega društva Veni Ferant. Na 26 razstavnih plakatih je s pomočjo filatelističnega in drugega dokumentarnega gradiva pripravil svojevrsten presek zgodovine žalske pošte in posredno tudi samega Žalca. Razstava je bila uvrščena v program prireditve Dnevi evropske kulturne dediščine. Avtor je ob razstavi pripravil tudi katalog, ki vsebuje bistvo vsebin posameznih plakatov.

Direktorica za kulturo pri Zavodu za kulturo, šport in turizem Žalec (ZKŠT) Lidija Koceli izroča Veniju Ferantu knjigo o Frideriku Širci, kot zahvalo za pripravo razstave. (Foto: U. Zupanc)

Z razstavo so počastili praznik Občine Žalec, praznik Mestne skupnosti Žalec in seveda praznik Pošte Žalec. Dogodek so pomagali pripraviti še Medobčinska splošna knjižnica Žalec, Zavod za kulturo, šport in turizem Ža-

Dva lista iz sredine kataloga

Ilec, Pošta Slovenije in Filatelistično društvo Žalec

Nabito polno razstavišče ob odprtju razstave je avtorju pokazalo, da njegovo delo in ves vložen trud nista bila zaman. Iskrene čestitke si zasluži tudi iz naše strani. (Foto: U. Zupanc)

Oktober se je začel z že petim strokovnim filatelističnim seminarjem v organizaciji HFD Zrinski, Čakovec. V soboto, 3. oktobra smo se zbrali v Pleškovcu, vasi 10 km iz Čakovca. Kot na vseh dosedanjih seminarjih smo tudi tokrat sodelovali slovenski filatelisti. V aktivni vlogi je bil Bojan Bračič s predavanjem Nebo nad Mariborom, kot poslušalci pa so bili prisotni še (samo) trije ostali slovenski filatelisti. Večina predavanj je pokrivala splošno temo tokratne-

Akterji seminarja; drugi z desne glavni organizator Dario Stela. (Foto: D. Filjar)

ga seminarja Laži in prevare v filateliji. Poleg specialističnih strokovnih tem so bile predstavljene zanimive znamke, ki jih izdaja Hrvatska pošta Mostar, in udeleženci so spoznali nekaj »zgodb iz ozadja« ob nekaterih izdajah hrvaških znamk s sakralnimi motivi. Organizatorju, ki je v teh ne ravno rožnatih časih uspel izpeljati že peti tak seminar z minimalno kotizacijo 20 €, ki vključuje kosilo in kavo, sok ter pecivo po izbiri ves čas seminarja, iskrene čestitke.

Seminarjev se udeležujejo poleg strokovnjakov za posamezna področja tudi »navadni« filatelisti. (Foto: D. Filjar)

Jubilejni dogodki so se nadaljevali že naslednji vikend. V Trakoščanu je v soboto, 9. oktobra 2015, potekala 10. šola mladih filatelistov Trakoščan. Spremljali so jo mladinska filatelistična razstava z mednarodno udeležbo, odprta dan prej, ter okrogla miza o razvoju mladinske filatelije in predavanje o osnovah filatelije, ki sta sledili v nedeljo.

Na filatelistični razstavi so slovenski eksponati dosegli zelo dobre rezultate, saj so »odnesli« Grand Prix razstave. Kraljevala je zbirka OMB, kak dan iz OŠ Žalec, dobra rezultata pa sta dosegli še Moj delovni dan iz OŠ Celje (drugo mesto) ter Od zore do mraka v pričakovanju novih dogodivščin iz OŠ Prebold.

Filatelistična šola, v kateri sodelujem že od vsega začetka, je bila po mojem mnenju letos med kakovostnejšimi. Razdeljena je bila na štiri skupine. V začetniški so bili učenci prvih razredov OŠ, ki so se prvič spoznavali s pojmom poštne znamke. Drugo skupino učencev osnovnih šol, ki so o zbiranju znamk že razmišljali, pa ne vedo, kako

se vsega lotiti, predvsem kaj vse lahko z zbranimi znamkami počno, sem vodil sam. Zanje sem pripravil temo Zakaj zbirati poštne znamke. V tretji skupini so bili tisti, ki znamke že zbirajo in so se

Staša Bračič pojasnjuje mladim, kaj vse lahko naredijo z zbranimi znamkami. (Foto: S. Prisljan Fujs)

že udeležili kakšne od prejšnjih filatelističnih šol. V svojem predavanju Kaos ali red jim je Staša pojasnjevala, na kakšne načine lahko uredijo svoje zbirke, da bo ukvarjanje z znamkami čimbolj atraktivno. Obema predavanjema sta sledili delavnici, kjer so otroci lahko praktično preizkusili, kar so spoznali na predavanjih.

Predsednik pripravljalnega odbora Dino Murič predaja Grand Prix razstave, ki so ga osvojile mlade krožkarice iz Žalca. (Foto: S. Prisljan Fujs)

V zadnji skupini so sodelovali mladi z izkušnjami, saj so se mnogi že preizkusili kot razstavljalci. Dario Filjar in Dario Stella sta jim predstavila vso filatelistično gradivo, ki ga uporabljajo razstavljalci in opozorila na nekatere segmente iz pravilnika za ocenjevanje mladinskih filatelističnih eksponatov.

Hrvaška filatelistična zveza je Mladinsko filatelistično šolo Trakoščan ob desetletnem jubileju povzdignila v Edukativni center filatelije za Hrvaško.

Tudi tretji oktobrski vikend je bil za nekatere povsem filatelističen. Madžarski filatelisti na čelu z Denesom Czirkom so pripravili tretji strokovni seminar za filatelistične sodnike. Tokratni poudarek je bil na eksponatih v eni vitrini. Obravnava je zajemala tradicionalno in tematsko filatelijo ter poštno zgodovino. Kot na preteklih seminarjih je tudi

Supine sodnikov so v praktičnem delu zavzeto razpravljale ob razstavljenih eksponatih. (Foto: V. Ferant)

tokrat uvodnemu predavanju sledilo praktično delo ocenjevanja eksponatov v skupinah. Po končanem ocenjevanju pa sta sledili še pojasnjevanje in razprava o dodeljenih ocenah. Tokratnega seminarja so se udeležili: Veni Ferant, Mihael I. Fock, Veselko Guštin, Boštjan Petauer, Igor Pirc, Peter Suhadolc, Lojze Tomc in Bojan Bračič.

Bojan Bračič

Udeleženci seminarja, ki je potekal z FEPA recognition. Skrajno desno Denes Czirk, glavni organizator seminarjev. (Foto: V. Ferant)

Postcrossing

Pošta Slovenije je 29. maja 2015 izdala znamko na temo Postcrossing. Mnogi Slovenci, tudi filatelisti, sistem Postcrossing poznajo, nekateri pa tudi ne, ali pa zelo površno. Zato je prav, da se nekaj napiše tudi o njem, saj je zelo zanimiv ne samo za kartofile, ampak skoraj enako tudi za filateliste.

Postcrossing je spletna aplikacija, ki omogoča svojim članom, da pošiljajo in prejemajo razglednice iz vsega sveta. Danes ima preko 500.000 članov v 212 državah in članstvo še vedno stalno narašča. Projekt je povsem brezplačen. Edini strošek uporabnika so razglednice in ustrezna poštnina oziroma znamke.

Člani na spletni strani dobijo naslov, kamor morajo poslati razglednico. Obenem dobijo identifikacijsko kodo pošiljke. Ta se sestoji iz kratice države člana po ISO 3166 standardu in enkratne številke na primer NL-2916810. Na

slal in katere razglednice so prejemniki označili za najljubše. Prijavo oziroma svoj profil lahko poveže s Twitterjem ali Facebookom. V profilu uporabnik doda sliko (avatar), pove, katere jezike govori, spol in rojstni datum in naslov svoje spletne strani ali bloga, če ga ima. Seveda je vse opcijsko. Nato sledi kratek opis in njegove želje, kakšne razglednice ima najraje. Uporabnik lahko določi, da želi prejemati razglednice tudi iz svoje države. Označi lahko tudi, ali je zainteresiran za direktno izmenjavo razglednic.

razglednico mora pošiljatelj vsaj enkrat napisati to kodo. Prejemnik razglednice vnese kodo na spletni strani in s tem potrdi, da je član res poslal razglednico. Zato lahko takoj po registraciji zahteva nov naslov. Obenem pa nekdo drug v sistemu dobi njegov naslov in mu pošlje razglednico. Tako nihče ne ve, od kod in od koga bo dobil razglednico, dokler je ne dobi v svoj poštni nabiralnik.

Registracija uporabnika je enostavna. Uporabniško ime je poljubno, v kolikor ni že zasedeno. Pravo ime ni obvezno. Uporabnik izbere geslo in vpiše naslov elektronske pošte. Pri prijavi lahko uporabi elektronsko pošto ali uporabniško ime v kombinaciji z geslom. Če uporabnik potrdi, dobiva novice, statistiko, komentarje o razglednici, ki jo je po-

Po registraciji dobi uporabnik pet naslovov in tako pošlje pet razglednic. Dobi pa razglednice od povsem drugih uporabnikov. Njihovega naslova ne poznamo, niti elektronskega, razen če so ga sami napisali. Prejemnik naše razglednice mora kodo razglednice, ki jo vsaj enkrat napišemo ob besedilo, registrirati na spletni strani Postcrossinga. Ker se lahko razglednica raztrga ali popaca in koda ne bi bila vidna, jo je priporočljivo napisati vsaj dvakrat na različna mesta na robu razglednice. Takoj, ko je naša razglednica registrirana, se nam sprostí možnost dobiti nov naslov. Začnemo s petimi naslovi, ko pa je registrirano določeno število naših pošiljk, se nam to število postopoma večja. Da ne bi ostali brez naslovov, če ne dobimo

odziva na naše pošiljke, je vsaka pošiljka po 60 dneh izločena iz seznama potujočih razglednic in dobimo možnost dobiti drugi naslov. Seveda se včasih zgodi, da se izločena pošiljka registrira kasneje. V tem primeru pa zanjo ne dobimo novega naslova, saj smo ga dobili že ob izločitvi.

Ob registraciji se opišemo, poveamo naše hobije in podobno. Običajno napišemo, kakšne razglednice bi radi dobivali. Sam imam željo po razglednicah z motivi letal in gob. Velikokrat pa uporabniki napišejo, kakšnih razglednic ne marajo dobiti. Tu so predvsem izločene komercialne razglednice, doma narejene razglednice, razglednice večjih dimenzij, ali pa določene tematike. Nikakor ni dovoljeno zahtevati, kakšna naj bo razglednica. Pošiljatelj odloča o tem, kaj bo poslal, a se poskuša držati naših želja. Ni dopustno, da razglednic, ki nam niso všeč, ne bi registrirali.

Ko pošljemo razglednico, je zaželeno, da objavimo skenirano razglednico, ki pa jo vidimo le mi. Naslovnik jo vidi šele, ko prejme pravo razglednico in jo registrira. To služi izdelavi zbirke prejetih razglednic, ki si jih lahko ogleda vsakdo. Pošiljatelj iz teh razglednic lahko sklepa, kakšne so naslovniku všeč. V pomoč so tudi najljubše razglednice. To so tiste, katere prejemnik označi za najljubše. Ko razglednico prejmemo, se lahko zanjo tudi zahvalimo ali napišemo kratek komentar. S klikom na uporabniško ime uporabnika lahko tudi napišemo kratko sporočilo temu uporabniku. Tako se lahko dogovorimo za direktno izmenjavo razglednic, pa tudi za menjavo znamk, če najdemo primerne sogovornika. Na noben način pa ni dovoljeno na spletu objaviti slike razglednice na hrbtni* strani, to je stran z naslovom in

besedilom sporočila.

V okviru spletne strani je tudi možnost pisanja bloga. Še bolj zanimiv pa je forum. Ima več tem z ozirom na razglednice in na znamke. Tukaj se lahko izmenjujejo stvari. Na primer: Rusinja je imela več znamk olimpijskih iger v Sočiju, ki jih je menjala za razglednice avtomobilov.

Danes vidimo na mnogih filatelističnih razstavah tudi razred kartofilije. Postcrossing nam omogoča hitro in poceni priti do dovolj velike količine materiala po nizki ceni. Tega pa lahko uporabimo tudi v odprti filateliji. Omogoča nam tudi priti v stik z zbiralci, filatelisti in kartofili, brez posrednikov in trgovcev. Predvsem pa je namen Postcrossinga spoznavanje tujih ljudi, kultur in pokrajin. Spodbuja pa tudi rokopišno dopisovanje in udeležence sili k temu, da si vzamejo nekaj časa tudi za svoje veselje in sprostitev.

Matjaž Metaj
matjaz_metaj@t-2.net

* Navedena definicija strani razglednice za filateliste seveda ne velja. Za filateliste je prednja stran pošiljke, torej tudi razglednice, tista, kjer je napisan naslovnikov naslov in kjer sta običajno tudi znamka in žig, če je bila razglednica v poštnem prometu.

Bojan Bračič

Osebne znamke

Kar nekaj poštних uprav, med njimi tudi Pošta Slovenije d.o.o., omogoča izdajo omejenih količin znamk, katerih naročniki so občani in delovne organizacije. Imenujejo se OSEBNE ZNAMKE, čeprav bi jim bolj pritekalo ime DELNO URADNE ZNAMKE (Semi Official). Ta drugi pojem že obstaja v katalogih.

Seveda se sprašujemo, ali so to sploh znamke? Seveda so, saj se uporabljajo kot plačilno sredstvo za poštno storitve (prenos pisemskih pošiljk). Pošta jih sicer ne uvršča v kataloge svojih rednih izdaj, jih ne prodaja na svojih okencih in na pisma jih zaide bolj malo, ker jih večinoma spravijo filatelisti. Vseeno mislim, da bi morala Pošta objaviti spisek izdanih znamk. Uradno branijo zasebnost naročnikov. Vendar bi same naročnike lahko izpustili iz spiska. Pri naročilu bi pač vsak napisal, ali dovoli uradno objavo, ali pa bi mu povedali, da bo do tega prišlo. Mislim, da število naročil ne bi padlo, verjetno prav nasprotno.

Pošta je do tega popolnoma skrivnostna, obenem pa omogoča tudi tiskanje v zelo majhnih količinah (minimalno 20 znamk), kar za filateliste ni primerno. Meja bi morala biti pri 100 kosih.

Tako si vsak lahko naredi svoje znamke (z nekaj omejitvami pri motivu) za malo denarja. Glede na število tako izdanih znamk lahko računamo, da se mogoče povečuje tudi število interesentov za naročilo vseh drugih rednih in priložnostnih znamk.

Vendar se postavlja vprašanje, ali je danes zbiranje osebnih znamk sploh smiselno. Je, saj je dovoljena predstavitev v tematskih zbirkah. Verjetno pa je smiselno zbiranje predvsem na pismih. Odločitev je seveda individualna.

Zbiranje vsevprek seveda ni priporočljivo. Veliko je naročnikov, ki slikajo svoje otroke, živali, vesele dogodke in obletnice, žene in ljubice Take znamke niso ravno oblikovalski biseri. Večinoma so brez napisa in iz amaterskih posnetkov, kar se vidi že na prvi pogled. Na koncu koncev pa se potem niti ne ve, komu je znamka posvečena. Je našemu mucku ali psičku?

Sam sem se odločil, da bom zbiral le znamke, ki jih sam naročim. Lahko so za moje prijatelje ali pa zame, in vem, da so profesionalno oblikovane ter da se nekatere lahko merijo z uradnimi izdajami Pošte Slovenije, ki marsikdaj ustrelji mimo z oblikovalcem in tiskom.

Mihael I. Fock, FRPSL

Tovarna mila Oven (Ignac Fock) v Kranju. Plakat iz leta 1941 je oblikoval Jože Beránek (1913 – 1945). Oblikovanje znamke Adam Wendling. Naročnik Mihael I. Fock, 2015.

Hrvaška pošta nagrajuje slovenske filateliste

Zaradi izboljšanja poslovnega sodelovanja in ažuriranja podatkov o filatelističnih društvih in klubih z območja R Slovenije prosi Hrvaška pošta za naslednje podatke:

- naziv in naslov filatelističnega društva ali kluba,
- ime in priimek kontakt osebe, številka telefona in faksa, naslov e-pošte in internetne strani, če obstaja,
- število članov društva ali kluba,
- število članov mlajših od 18 let,
- povprečna vrednost letnega nakupa znamk po članu (eur),
- pripombe in predloge.

Hrvatska pošta poziva vse zainteresirane filateliste, da ji dostavijo podpisano soglasje za prejemanje obvestil o uslugah in proizvodih HP-a. Vsak filatelista, ki bo pravilno izpolnil vprašalnik in podpisal soglasje, bo nagrajen s filateli-

stičnim darilom v vrednosti dva eura. Pošiljanje soglasij se lahko organizira preko filatelističnega kluba, več soglasij v enem ovitku.

V znak sodelovanja bo HP vsakemu društvu dodatno darovalo filatelistična darila v vrednosti 60 eurov.

Prosimo, da podatke in soglasja pošljete na spodnji naslov najpozneje do 20. 1. 2016.

Hrvatska pošta
Filatelija
p.p. 514
HR- 10000 Zagreb
Hrvaška

V primeru kakršnih koli vprašanj ali nejasnosti pokličite na št.: +385 1 4981 073, ali sporočite na e-naslov: ivo.ascic@posta.hr

SOGLASJE ZA SPREJEMANJE OBVESTIL

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Telefon (mobitel): _____

E-pošta: _____

Podpis: _____

S podpisom tega soglasja pristajam na prejemanje obvestil o uslugah in proizvodih skupine HP, njihovih posebnih ponudbah in ugodnostih, novih uslugah in proizvodih kot tudi pejemanje obvestil in vprašanj zaradi izboljšanja kakovosti uslug, raziskovanja tržišča, kar vključuje tudi direktna pisna in govorna sporočila in obvestila preko elektronskih komunikacij, e-pošte, eBoxa ali z osebnim stikom.

Pokliči in naroči – 1, 2, 3, Pošta vse dostavi!

PAKETNA DOSTAVA

IZBERITE POŠTO SLOVENIJE ZA DOSTAVO VAŠEGA SPLETNEGA NAKUPA IN PRILAGODITE DOSTAVO SVOJIM ŽELJAM.

- Dostava domov, v službo, prijatelju, sosedu ali na izbrano pošto.
- Izberite uro dostave: do 10. ure po 16. uri (za določene pošte) med 18. in 20. uro (za naslovnike v mestu Ljubljana).
- Pred dostavo vas pokličemo ali pošljemo SMS-sporočilo.
- Naročite ponovno brezplačno dostavo.
- Poskrbimo za prepošiljanje na drug naslov.
- Paket dostavimo na vnaprej dogovorjen prostor.
- Paket hranimo na pošti 8 ali 15 dni.
- Prevzem in oddaja paketov na več kot 500 poštah.
- Prevzem in oddaja paketov tudi na 114 bencinskih servisih Petrola.

Za več informacij
poskenirajte QR kodo,
pokličite na 080 14 00 ali
obiščite www.posta.si

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
LOGISTIKA